

Tomáš Finger

vypráví a poslouchá ho

Antonín Rašek

Kristova noho!

Praha

2000-2

*Češi mají asi už navěky tu
neskutečnou představu, že pokud
jde o armádu, existoval jen Švejk,
Černí baroni a Tankový prapor.*

Tak pojd' dál, Čurilo!

Tomáš se podíval nejdříve vlevo a potom vpravo. Ne snad, že by měl strach, aby ho něco náhodou nepřejelo, ale to už je asi takový návyk lidí dívat se kolem sebe v tomhle pořadí, nejvíc pravděpodobně u řidičů a u autářů zvláště, k nimž teď tak trochu bude patřit, ačkoli by rád věděl, jestli se takhle ohlížejí Angličani, kteří stále konzervativně trvají na jízdě na jiné straně než všude jinde, pomalu poslední na světě jezdí vlevo, snad s výjimkou Australanů a Novozéland'anů, a kdysi i Čechů, kteří se na tu změnu dlouhá léta systematicky připravovali, aby nic nepokazili, pak sem poslal v březnu devětatřicátého Adolf Hitler Wehrmacht a jezdilo se tak okamžitě, vlastně ani ne přes noc. Ale i tohle je prý mýtus, přece jen ten převrat pár pátků trval.

Jenže Tomáš se nedíval na silniční provoz, ale na nárameníky vlastní slavnostní uniformy, jako by v ten okamžik na zlomek vteřiny přestal věřit, že má skutečně na každé z výložek velkou zlatou hvězdu, je podporučíkem, zatímco dva roky ve škole byl jen ucho, tedy vojín, a teď se po ohlášení u dozorčího útvaru 79. motostřeleckého pluku v Benešově zrovna blížil ke dveřím svého budoucího velitele, aby začal další a naprosto novou etapu své vojenské kariéry, tu opravdovou, ne ve školních lavicích.

Nezbývalo už nic jiného, než podvědomě jako další z vojenských stereotypů zkontrolovat vázanku, jestli je přesně uprostřed a utažená, všechny knoflíky zapnuté a hlavně vůbec na uniformě jsou, protože stále platilo, že dneska máš

nezapnutou kapsu a zejtra zradíš vlast, nebo ještě jinak, že voják musí bejt uvědomělej a oholenej, ale hlavně oholenej, protože to se líp pozná, jak řekl velký vojenský myslitel von Clausewitz.

Nakonec Tomáš nesměl zapomenout sejmout si brigadýrku, protože do místnosti se podle řádů vstupovalo bez pokrývky hlavy.

Když tohle všechno pro jistotu Tomáš udělal a překontroloval ještě jednou, potom trochu nesměle, určitě nevojensky, zaklepal na dveře. Za nimi bylo málem kostelní a tudíž zcela nevojenské ticho, a tak zaklepání opakoval silněji.

Velitel praporu ve srovnání s jinými důstojníky, zvláště dělostřelci, nebyl pravděpodobně úplně hluchý, protože se přece jen po chvíli ozvalo velmi hlasité zařvání: "Herain!"

Tomáš se zarazil, Kristova noho, překvapilo ho to pozvání za dveřmi, jestli si je náhodou nespletl s jinými, nebo spíš dobu a zemi, ale slyšel určitě dobře ten známý německý výraz, pro jistotu proto zaklepal znovu, k vlastnímu překvapení rázněji.

"Hergot, herain!" bylo už v hlase cítit našťvanost, což nebylo zrovna nejlepší znamení pro nástup služby a přivítání.

Tomášovi nezbývalo nic jiného než vstoupit.

Za stolem seděl maličkej starší major, tvářičky červené jako růžičky a ještě víc nos, ten navíc měl trochu naběhlý, buď od rýmy nebo z pravděpodobnějších alkoholických důvodů.

Což se při dalším Tomášově obhlédnutí figury příštího jeho nadřízeného potvrdilo obojí.

Byl sice neskutečně teplý srpen, ale v rohu plápolala a hajcovala rozpálená kamna a kolem nich stovky flašek od vína nejrůznějších značek a všelijak poházených, zdaleka tedy ne vojensky uspořádaných, jak byl Tomáš ze školy na všechno zvyklý.

Tak takhle vypadal na první pohled Tomášův nadřízený velitel praporu major Vrabčák.

"Soudruhu majore, podporučík Náprstek, hlásím se k vám na základě rozkazu velitele divize jako váš technický zástupce!"

Dost podivné stvoření se na Tomáše podívalo krvavejma, ospalejma, nepřítomnejma a na první pohled vypitejma očima: "Tak pojď dál, čurilo, to jsem rád, že už jsi tady!" oslovil ho zvláště, takže Tomáš opět zapochyboval, zda slyší dobře.

A jestli si má dovolit se slušně zeptat: Nepletete si mě náhodou, soudruhu majore, s Čurilou Plenkovičem? přece jen něco věděl z ruské literatury o jejich slavných bohatýrech.

"Co ses tak zamyslel, filosofe? Určitě vás tam v té škole nic jiného neučili, že jo?"

"Jen jsem přemýšlel, soudruhu majore, od čeho toho čurilu odvozujete..."

"Od čeho bych to odvozoval, mladíku?" nejspíš major na chvíli zapomněl, že patří oba k armádě

"V ruské literatuře existoval nějaký Čurila Plenkovič..."

"Hele, tohle na mě, Prsteníku, nezkoušej!" už major Vrabčák zapomněl Tomášovo jméno. "Já všechny přezdívky svejch podřízenejch vodvozuju jen vod jednoho a toho samýho!" nenechával major Tomáše na pochybách, co tím myslí. "Tebe zatím šanuju, takže jsem vod toho vodvozovacího základu, jak aspoň ty říkáš, hodně daleko!" zvýšil hlas. "Pokud jde o ten vodvozovací kořen," najednou začal Tomášovi připadat i trochu inteligentnější, i když vlastně jen na něj volně navazoval, "pokud to vooblíbený vojenský slovo nepoužívám přímo... Ale hned ti předem připomenu, že to už je s dotyčným zle!" dával zároveň najevo, že může bejt i nebezpečnej.

Ale kupodivu se major najednou rychle zvedl, což bylo u něho z prvního ospalého dojmu překvapivé: "Pojď sem, podporučíku, tady k voknu!" už Tomáš nebyl u něho čurilou, ale měl dokonce vojenskou hodnost, ten Plenkovič na majora asi nějak záhadně zabral, a tak ho Tomáš následoval k zašpiněnému oknu, přes které málem nebylo vidět.

"Co vidíš, čurilo?" zase se bohužel vrátil ke svému oblíbenému oslovení podřízených.

Tomáš se rozhodoval, jestli se nevzbouřit a neodpovědět drze, že pro tu několikaletou špínu na sklech okna nevidí úplně nic, ale raději si to rozmyslel, major by to mohl vzít osobně, takže raději reagoval, jak by se měl v podobných situacích chovat každý voják: "Soudruhu majore, vidím trasportéry, pětapadesátky tanky, támhle vidím hakla, což mě na přelomu sedmdesátejch a vosumdesátejch let trochu překvapuje, dvašedesátku dépétéčko, větřiesky, tamhle dokonce třístapadesátku jawu i buldozer, uaze..."

"Tak, vidíš, čurilo!" zvolal major nadšeně. "Ty seš dokonce i vzdělanej, člověče!" přerušil Tomáše, jak byl asi spokojenej, šel ke stolu, otevřel šuplík a hledal nějaké papíry. Konečně po jistém přehrabování vytáhl, co hledal: "Tady mi to podepiš!"

Tomáš se zarazil: "Soudruhu majore, chci to vidět!"

"Co chceš vidět?"

"Tu techniku..."

"Mě stačí, když to podepíšeš, žes to převzal!" asi major Vrabčák Tomášovi nerozuměl, nebo spíš mu nechtěl rozumět.

"To je snad žert, soudruhu majore?" začal se Tomáš už trochu naštvane bránit.

"Ve škole nám říkali, soudruhu majore, že se k takovému převzetí množství techniky musí ustavit komise, všechna předávaná technika prohlédnout, udělat inventarizaci, zjistit chybějící věci, stav jejich opotřebování..."

"Co ti říkali ve škole, čurilo, na to tady v Benešově zapomeň! A jestli se ti to nelíbí, abys neřekl, že překračuju vojenský řády a předpisy, tak pojd' zas k tomu voknu, kde už jsme jednou byli!" vrátili se na místo, kde stáli před pár vteřinami.

"Vidíš ten sloup vlevo, čurilo?" pokračoval dál major. Tomáš jen kývl hlavou. "A vidíš ten sloup vpravo?" nečekal velitel praporu nic jiného než další kývnutí. "Tak si to všechno mezi těma sloupama přepočítej a tady to podepiš, protože to ti všechno patří!" ukázal major nekompromisně na papír.

Tomášovi nezbývalo, než nasucho polknout a kývnout.

A tak tímto svérázným způsobem, nejspíš typickým pro Československou lidovou armádu jako součásti Varšavské smlouvy, převzal sedmadvacet

obrněných transportérů 2. motostřeleckého praporu, čtrnáct větříesek, devět tanků a ostatní techniku za pár stovek milionů.

"Tak, čurilo, a teď si běž najít kancelář!" sedl si major znovu a o poznání spokojenější za stůl.

Tomáš vypadl z kanceláře velitele praporu nejen jako opařený, ale navíc si připadal jako v Kafkově zámku. A to zrovna ve chvíli, kdy šel kolem něho nějaký voják základní služby, který se přímo ukázkově nabízel jako možný objekt pomsty.

Takovej maličkej, droboučkej, bezelstně šel kolem Tomáše, ale ani náhodou se nenamáhal ho pozdravit.

Tomáš ho nechal projít, na chvíli se zastavil, jak byl ještě otřesený z majorova jednání, ale hned se z toho probral: "Soudruhu vojíne!" zavolal rázně na základáka.

Voják se otočil a překvapeně na sebe ukázal, jako by tím zároveň chtěl dát dotčeně najevo: Jako já?

"Ano, vy," lehce Tomáš z vojákovy tváře vyčetl jeho zvláštní překvapení.

"Pojďte sem ke mně, soudruhu vojíne! Vy se tady snad navzájem nezdravíte?

Myslím nižší hodnost vyšší?" ukázal Tomáš na své nárameníky.

Voják se na Tomáše podíval těma svýma pomněnkově modrýma a bezelstnýma očima a jako by vychutnával každé slovo mu s lehkým úsměvem na tváři řekl:

"Ty, vole, ty seš nějakej novej blbec z vojenský školy, co? Nejspíš ses z těch svejch zlatejch nárameníků v první chvíli posral, že jo?" otočil se a šel svým směrem nerušeně dál.

Rozkaz prezidenta republiky

Tak tohle přivítání nezačalo zrovna nejmšťastněji, řekl si v duchu Tomáš, když přemýšlel, jestli se za vojákem nerozběhnout, ale nebyl si jistej, jak by mohla kontroverze s tímhle podivuhodně neukázněným vojákem pokračovat a hlavně jak by mohla skončit. Proto se rozhodl, že si raději v klidu dojde k dozorčímu útvaru pro klíče.

"Soudruhu kapitáne, podporučík Náprstek, žádám o vydání klíčů od kanceláře a pokoje na svobodárně po poručíkovi Tarantíkovi!" ohlásil se Tomáš u dozorčího praporu a sdělil mu, co mu řekl velitel praporu major Vrabčák.

"Taky bych rád věděl, kde jsou," podíval se kapitán na desku s klíči. "Kde je Tarantík bych věděl, ale kde jsou klíče od jeho kanceláře a svobodárny, to tedy opravdu nevím... Sedni, podporučíku, ať nám nevyneseš spaní, popovídáme!" ukázal kapitán na kavalec pokrytý špinavou zelenou přikrývkou, protože v místnosti dozorčího byla jen jedna pro změnu žlutá židle... Tedy původně snad žlutá. A ze které právě vstal, aby Tomášovi podal ruku, což přece jen bylo dobré znamení.

Tomáš si sedl, došlo mu, že byl vlastně od rána na nohou: "A kdy přijde poručík Tarantík?"

"Předpokládám za pár let, ale nejsem si jistej, jestli se vrátí právě sem" sedl si kapitán na židli, která nejen ztratila barvu, ale i stabilitu, byla notně rozviklaná a navíc vydávala i skřípavé zvuky.

"Jak to za pár let?" zase měl Tomáš absurdní pocit, že by na svou kancelář měl čekat tak dlouho.

"Podle toho jak se bude chovat....," podíval se kapitán na Tomášův rozpačitý pohled. "Ty tu story neznáš?" zakroutil hlavou. "Vždyť je toho jeho parádního kousku plná armáda!"

Kapitán natáhl k Tomášovi ruku s krabičkou cigaret, o trochu lépe se uvelebil na té rozviklané židli, jak asi o osudu poručíka Tarantíka rád vyprávěl.

Poručík Tarantík se podle kapitánova vyprávění prý toho legendárního rána jako vždy umyl, oholil, oblékl a ještě vesele seběhl ze svobodárny do jídelny v přízemí, aby tu snědl obligátní tři slané rohlíky se sladkým čajem, což byla obvyklá snídaně všech vojáků z povolání ubytovaných na svobodárně. Po snídani se mu jako po každé mnoho let opakované jednotvárné vojenské stravě zvedl žaludek, že se sám divil, proč už se konečně jednou nepozvracel. A pak už po asfaltu ke kasárnám nesl prý na zádech jen morganovskou tíhu světa. Ta mu po schodech do druhého patra, kde sídlila jeho rota, shrabila ramena v úzkostlivém očekávání, co se zase přes noc stalo. Ne marně mu přezdívali poručík Průser, protože nejčastěji jím vyslovovaná věta byla: "Zase průser!"

Loňský rok ještě ušel. Dostal sice samé vychodňáry, odněkud od Dukly, ale byli kupodivu slušní, i když jej dost dlouho pronásledoval pocit kudly v zádech. Letos se na první pohled zdálo, že doplnění roty bude v pořádku. Nastoupilo k ní však pět Cikánů, tedy Rómů, jak bylo nařízeno o nich mluvit, se kterými si Tarantík brzo nevěděl rady. Když se probrali z prvotního šoku, který na vojně zaskočí i největší neurvalce, začaly s nimi potíže. Nepořádek, lajdáctví, neukázněnost,

drobné rozkrádání, pití, přetahování vycházek. Ani vězení po službě, ani ostrá vazba na ně neplatily. Při posledním maléru, kdy Cikáni ukradli staršinovi roty tři přikrývky a prodali je civilnímu strážnému za dvacet korun, došla Tarantíkovi trpělivost a chtěl je předat prokurátorovi.

Velitel praporu major Vrabčák odporoval: "Tarantík, máme moc průserů, každou chvíli nějaká mimořádkka s autama, nemůžeme si dovolit dát další lidi prokurátorovi!"

"Co mám tedy dělat, soudruhu majore?" nechtěl se jen tak nechat odbýt poručík.

"Vychovávat! Vychovávat! Vychovávat!" poradil mu velitel praporu pro jistotu třikrát, nejspíš proto, že i Lenin říkal: Učit se, učit se, učit se! .

"Cigoše? A vychovávat?" zapochyboval Tarantík.

"Cikáni jsou přece taky lidi!" poučil velitel praporu svého podřízeného.

"Někteří Cikáni možná," připustil poručík, "ale ti mí cigoši určitě ne, soudruhu majore!" pro změnu nesouhlasil.

"Řády vám potom ukládají využít ke zjednání kázně všech donucovacích prostředků!" řekl zcela jednoznačně velitel praporu a považoval tím rozhovor za skončený.

Tarantík šel po schodech do druhého patra a vztyčením hlavy narovnal i svá shrbená záda, aby vypadal jako velitel, i když úzkost ho neopustila.

"Soudruhu poručíku," hlásil podle předpisu dozorčí roty, "během mé služby Cikáni...", zatmělo se Tarantíkovi v hlavě a zbledl tak, že desátník Faltus přestal s

hlášením. Ale poručík se znovu vzchopil a zeptal ironicky: "Co zas udělali naši rómští spoluobčané?"

"Soudruhu poručíku," pokračoval desátník, "Cikáni... Rómové," opravil se, protože ho poručíkova otázka zaskočila, "bohužel ti od naší roty, zbili kapitána Čulíka."

Tak daleko jsme tedy dospěli s naší liberální politikou, říkal si v duchu Tarantík, pustit se i do nejslušnějšího důstojníka útvaru. Byl zvědav, co tomu řekne velitel praporu. Jeho Vychovávat! Vychovávat! Vychovávat !mu teď znělo v uších pomalu jako výsměch.

"Kteří Cikáni?" zeptal se poručík zbytečně, protože se mezi nimi stejně nikdy nic nevyšetřilo.

Dozorčí jen pokrčil rameny: "Došlo k tomu v noci, soudruhu poručíku!"

Tarantíkem zacloumala vlna zlého vzteku: "Vyhlašte cvičný poplach!" Já se budu dohadovat s velitelem praporu o tom, mají či nemají-li jít k prokurátorovi, říkal si poručík.

Zatím už desátník Faltus řval po chodbách a světnicích: "Cvičný poplach! Cvičný poplach!"

Rota byla okamžitě v pohybu. Byl to jediný způsob, jak donutit i Cikány k ukázněnější činnosti, slovo poplach na ně působilo přímo magicky. Přesto nastoupili poslední.

Já vám dám, parchanti, díval se na rotu a hlavně na Cikány Tarantík: "Velitelé čet a staršina, ke mně!" zavelel.

Čtyři muži vypochoďovali a zastavili se tři kroky před velitelem roty.

"Jak to bylo v noci, staršino?" zeptal se poručík.

"Dost ho zmlátili," připustil opatrně staršina, "je samá modřina, ale žádné vážnější zranění," okamžitě upřesňoval.

"Ale, proboha, proč?" zvedl poručík ruce nad hlavu, i když v té samé vteřině si uvědomil, že jeho rozčilení je zbytečné.

"Zbili ho, protože jim vytkl, že nepozdravili..."

"To je tedy hezký," přerušil Tomáš kapitána, "tady se myslím nikdo nenamáhá někoho pozdravit!" vzpomněl si na svůj incident. Kapitán se však nenechal vyvést z míry a pokračoval ve vyprávění dál.

"Byli nalití, co?" upřesňoval si Tarantík.

"Dost..." znovu přiznal staršina.

"Tak jim dáme zabrat, a všem, aby si sami udělali mezi sebou pořádek!" vyštěkl Tarantík. "Velitelé, na místa!" zavelel. "Roto, vpravo vbok!" pokračoval.

"Pochodem vchod! Plyn! Poklusem vklus!"

Ukázňovací manévry poručíka Tarantíka začaly. Po několika stovkách metrů, kdy už toho měli všichni dost, podrazil někdo Cikánovi Šipošovi ze vzteku nohy, takže se rozplácl na zemi, jak byl ani ne tak dlouhý jako tlustý.

"Na místě!" velel Tarantík. "Pochodem vchod! Konec plynu!"

Rota došla na cvičiště a Tarantík začal cvičit nejdříve plížení a pak boj zblízka.

Po hodině byli všichni na smrt. Poručík vyhlásil přestávku.

"Ktorá sviňa ma kopla?" zjišťoval Šipoš.

Hned u něho byl i Horvát, Baláž, Čipka a Lazár. Schylovalo se ke rvačce. V tu chvíli však přijela na cvičiště motospojka velitele praporu a předala poručíkovi zalepenou obálku. Tarantík se podepsal, ustoupil několik metrů stranou, podíval se ještě výhrůžně na Cikány, zda se nechtějí prát, a s hranou zvědavostí otevřel obálku. Celá rota se na něho dívala o to zvědavěji. Tarantík by se však v prvním okamžiku nejraději rozesmál. V ruce držel rozkaz prezidenta republiky k 1. máji. A v tom mu v hlavě bleskl zoufalý nápad: "Staršino, nechte ihned nastoupit celou rotu!" rozkázal důležitě a zároveň předstíral jisté zděšení.

Než se všichni zvedli a nastoupili, Tarantík si poznamenal na rozkaz tužkou několik slov, aby se náhodou nezakoktal.

"Soudruhu poručíku, střelecká rota motostřeleckého praporu nastoupila na váš rozkaz!" hlásil staršina.

V tvářích vojáků bylo vidět napětí. Ještě se totiž nestalo, aby za nimi přijela motospojka velitele praporu až na cvičiště. Tarantík rázně předstoupil před jednotku:

"Roto, pozor! Rozkaz prezidenta republiky. Rómové - množící se přestupky - nařízení. Vzhledem k tomu, že neustále stoupá počet vážných kázeňských a trestných činů vojáků rómského etnika odsuzují se proto všichni k trestu smrti zastřelením. Rozsudek proveďte okamžitě. Podepsán prezident republiky A vrchní velitel ozbrojených sil."

Vojínu Lazárovi se podlomila kolena a začal plakat. Šipoš ho však zvedl ze země, ale podíval se na poručíka dost nejistě.

"Vojíni Šipoš, Baláž, Horvát, Čipka a Lazár, vystupte!"

Cikáni zlomeným krokem vypochoďovali vpřed a poručík jim odebral zbraně:
"Staršino, vydejte odsouzeným k smrti nářadí k vykopání společného hrobu!"
zavelel.

Staršina vzal sebou dva vojáky, odemkl polní sklad a přinesli několik krumpáčů a lopat.

"Kopejte zde!" ukázal Tarantík asi dvacet metrů od jednotky a bodákem vytýčil velikost hrobu. Cikáni vzali do třesoucích se rukou nářadí. V rotě se probudil neklid, vojín Nevoránek, známý u útvaru svými nepatřičnými humanistickými názory se hlásil o slovo.

"Vojín Nevoránek," zavelel Tarantík, aby možnému incidentu předešel, "směr vyvrácený strom, ke střežení prostoru cvičící jednotky, dvě stě metrů vpřed, poklusem vklus!"

Tím Tarantík překazil jakýkoli další náznak sebemenšího odporu. Rota stála schlíple, Cikáni pomalu kopali. "Tak dělejte, dělejte!" pobízel je poručík. "Dělat bordel, krást, prát se a mlátit slušný lidi, to umíte. Ale když máte přijmout spravedlivý trest, jste sračkové!" dokonce se Tarantík bavil.

Cikáni se při kopání ovšem nepřetrhli.

"Mně je to jedno," řekl Tarantík, "za čtvrt hodiny vás nechám popravit, ať je hrob, jak chce hluboký. Ať vás pak vyhrabou. roztrhají a sežerou třeba divoký prasata nebo lišky, kterých je tady plno," pohlédl k lesu.

Kupodivu tohle na zpitomnělé Cikány působilo a začali o překot kopat a vyhazovat hlínu na násep. Asi se jim nechtělo zemřít tak nedůstojně nebo přesněji řečeno se jim nezamlouvalo, co by se mohlo stát s jejich tělesnými ostatky.

"Staršino, dohlédněte na ně!" přikázal poručík, sáhl do kapsy pro seznam roty a vyhlásil další rozkaz:

"Rozkaz velitele střelecké roty. Popravčí četa - určení. K popravě neukázněných Rómů určuji do popravčí čtyry vojíny Doležala, Daneše, Housku, Janotu, Krause, Mydláře, Rumla, Smolíka, Krále a Trapla."

Vojín Mydlář se po vyslovení svého jména zhroutil.

"Místo vojína Mydláře určuji vojína Znamenáčka! Jmenovaní vystoupit! Příslušníci popravčí čtyry jednotlivě pro náboje ke mně! Jeden z popravčí čtyry dostane pouze slepý náboj!"

Poručík dodržoval všechna pravidla řádné popravky, jak je znal z literatury a z filmů. Každému vojákovi sám nabil pušku a zároveň mu řekl: "Vám dávám slepý náboj, aby vás netížilo svědomí!"

Nikdo se tedy neodvážil, ani neměl důvod protestovat.

Tarantík se šel podívat k jámě: "Hloubka stačí," rozhodl, "staršino, odeberte odsouzeným nářadí!"

Staršina bral od Cikánů krumpáče a lopaty a skládal je opodál na hromadu. Cikáni zůstali u jámy. Lazár seděl na okraji svého budoucího hrobu, Čipka, Baláž a Horvát na hromadě hlíny. Jen Šipoš ještě výbojně stál nad jámou a skopával do ní kameny: "Spím radši na tvrdším!" dělal hrdinu.

"Nastupte před jámu!" rozkázal již mírněji Tarantík a tvářil se jako kdyby s nimi měl soucit. "Je mi vás teď upřímně trochu líto, i když jste si to sami zasloužili, ale o rozkazu prezidenta republiky nehodlám diskutovat!"

Šipoš se ušklíbl a řekl: "No, čo!"

Tarantíka jeho chování znovu popudilo: "Nastupte si a svlečte se donaha! Kvůli vám přece erár nepřijde o intendantní materiál!"

Cikáni se pomalu začali svlékat a už i Šipoš začal věřit, že by mohlo dojít k nejhoršímu.

"Staršino! Převezměte výstrojní součástky a hlase mi výsledek!" velel poručík.

"Vojínu Šipošovi chybějí trenýrky!" hlásil staršina.

"Tak je odepište... nebo," zamyslel se poručík, "předepište mu je k náhradě, ať je zaplatí pozůstalí po něm!"

Poručíkovo rozhodnutí znělo jako vtip, ale nikdo se nezasmál.

"Já nikoho nemám," ozval se Šipoš.

"Tak na Slovensku zaplatí vaše domovská obec!" řekl poručík, i když moc dobře věděl, že institut domovské obce dávno neexistoval.

"Složte si řádně všechny věci!" trval na pořádku staršina.

Pak odnesl pět kopek pozůstalostí Cikánů a položil je vedle náradí. Popravčí četa v počtu deseti mužů stála opodál a všichni vojáci se dívali chmurně do země.

Možná i proto, aby se nemuseli dívat na úplně nahé Cikány.

"Máte nějaké poslední přání?" zeptal se Tarantík.

Cikáni se nechápavě podívali po sobě, co se po nich vlastně chce, a proto nikdo nic neřekl.

Tedy si ani nepřál.

Poručík Tarantík jim znovu přečetl rozkaz prezidenta.

Neozval se ani hlásek.

Poručík rázně zavelel: "Popravčí četo, zalíčit, zamířit, na odsouzené trestu k smrti pal!"

Údolím cvičiště zahřměla salva a Cikáni z úleku padli jeden za druhým do jámy, protože podle všech pravidel správné popravky měli být mrtví. Teprve nahým na studené hlíně a na tvrdých kamenech jim došlo, že jsou živí a z pudu sebezáchovy, jejich rodu tak vlastní, všichni vyskočili, a jak je pánbůh stvořil, se rozběhli po krajině.

V humanistovi Nevoránkovi, stojícímu na stráži, jak viděl nahé prchající Cikány, se k jeho vlastnímu překvapení ozvala okamžitě vojenská disciplína, a křičel za nimi: "Stůjte, stůjte, nebo střelím!"

I když naštěstí neměl náboje.

Cikáni však na střelbu již nevěřili a utíkali do polí a lesů dál.

Všichni vojáci místní posádky a policisté spolu s lidovými milicemi je hledali dlouhé hodiny ukryté po okolních vesnicích. Šípoše našli až za tři dny hluboko zavrtaného ve stohu.

Poručík Tarantík byl degradován a odsouzen na pět let do vězení.

Cikáni jeho roty však dokončili vojnu disciplinovaně a bez malérů.

"Tak to tedy už věřím, že toho poručíka Tarantíka hezkých pár let neuvídím," zareagoval Tomáš rozpačitě, protože nevěděl, co si o tom má myslet a styděl se přiznat, že by se nejradši nad tou story rozesmál.

Krásná rotná ve vězení, vagónování a jizlivý generál

Když Tomáš vyslechl tu romskou story, dali se s nadporučíkem znovu do hledání klíčů. Jenže ani náhodou. Dozorčí volal na nejrůznější místa, kdo by o klíčích mohl vědět, ale nikdo o nich neměl ani ponětí.

"Co zavolat do vězení?" napadlo Tomáše už jen z ironického zoufalství, že celou noc někde prochodí, nemluvě o tom, že se potřebuje dostat alespoň do kanceláře, kde by už přespal třeba na stole.

"Ty ses snad zbláznil," divil se dozorčí, který tu ironii nerozpoznal, "volat někam do basy? Leda by to bylo na posádkové věznici," připustil dozorčí. "Ta mi je dokonce jako veliteli strážní roty podřízena," řekl s určitou pýchou. "V krajním případě přespíš v nějaké volné cele, to je docela možný" přemýšlel nahlas kapitán a podíval se zkoumavě na Tomáše.

"No, to snad nemyslíte vážně," ta nabídka Tomáše popudila, ačkoli s tím absurdním nápadem přišel vlastně on sám, stále byl hrdý na to, že je důstojníkem, i když té nejnižší hodnosti.

"Lepší v base, než někde mezi základákama... Zvláště těma našima, kteří tu pěkně zvlčeli... Nemluvě o tom, že bys v base měl vynikající společnost," začal si kapitán Tomáše s jistou zálibou prohlížet.

"Jakou společnost?" zmátl ten pohled Tomáše.

"Vidím, že tě aspoň něco zajímá...", znovu se dozorčí na Tomáše podíval, pro změnu ironicky jako před chvílí on. "Nastoupil tam dneska zajímavý přírůstek..."

"Jaký přírůstek?" začal být Tomáš zvědavý.

"V sukních..."

Tomáš zakroutil nevěřicně hlavou.

"Jo, ženská!" zvedl dozorčí ze stolu nějaký formulář. "Nechal jsem si předložit její trestní lístek," nahlédl do něho. "Rotná Venuše Hrbková... S tím jménem Venuše jsem se nikdy nesetkal... Myslím v životě," upřesňoval. "Deset dní ostrého vězení..."

"Za co?" zeptal se spontánně Tomáš.

"Ani bych ti to snad neměl říkat, pokud tam s ní budeš spát..."

"Snad mě s ní nechcete dát dohromady?"

"Byl jsem se tam podívat, je to mimochodem na zdejší poměry kus pěkný ženský," olízl si dozorčí rty, ale Tomáš nerozpoznal, zda při vzpomínce na tu vězeňkyni hrál před ním divadlo. "Nechceš ji vidět?" najednou se zeptal. "Že bych ji sem pozval, aby tu třeba zametla, nebo vysmejčila... Nebo jestli najdem ty klíče, že bych ti ji poslal na svobodárku!"

Tomáše ta představa předem znechutila a dal to ve výrazu tváře asi dostatečně najevo, že si toho kapitán všiml.

"Takže nechceš?"

"Nemám rád, když někoho ponižují... O ženský ani nemluvě..."

"Jenže ona, i když je krásná...", najednou se dozorčí zarazil.

"Tak co?" zase Tomáš neovládl svou zvědavost a dostal na sebe vztek.

"Tak mám tě tedy poslat za ní?" zkoušel dál kapitán Tomáše.

"Vy ji snad pasete?" říkal si Tomáš jako ve všech složitějších situacích, že je nutné začít mluvit přímo.

"Proč ses hned nasral?" spíš ten stav mysli byl teď typičtější pro něho.

"Ani ne...;" zareagoval Tomáš spíš defétisticky.

"Možná máš recht," připustil kapitán. "Víš, co má zapsáno jako trestní čin?"

Tomáš se rozhodl, že už nedá najevo svou zvědavost a jen se na kapitána podíval.

"Ale třeba by tě to zaujalo, já nevím...," vzal znovu do ruky trestní lístek.

"Souložila s vrchním kuchařem za stole pro přípravu syrového masa," rozesmál se kapitán.

Tomáš by se byl asi taky rozesmál, kdyby to někdo vyprávěl v širší společnosti, někde u piva nebo při skleničce vína, ale ne takhle dva chlapi tváří v tvář: "Vy si děláte legraci!" nechtěl tomu Tomáš najednou uvěřit.

"Tak se podívej!" podal mu dozorčí papír s jistou nonšalancí, ze které byla zároveň cítit jeho převaha.

"To je bordel!" neubráníl se Tomáš okamžitému dojmu. "Já bych nechal zavřít spíš toho, kdo to tam napsal!" řekl své mínění.

"To víš... I hygienický důvody...," řekl dozorčí opět způsobem, že nebylo jasné, zda to myslí vážně, nebo si dělá legraci. "Ale jsou ženský, kterejm je jedno, kde jsou, když to na ně přijde a chtějí si zašoustat...," zjevně už se dozorčí stylizoval.

"To víš, že je to blbý," změnil najednou tón, když viděl, že dostává Tomáše do

rozpaků. "Ale na druhý straně ti řeknu, že kdybych si to nepřečetl, jak mě předem náčelník věznice upozornil, tak bych tedy po ní vyjel, jak je pěkná!"

"Možná to tam dali schválně, aby ji nikdo tady ve vězení neobtěžoval," napadlo Tomáše.

Dozorčí se podíval na Tomáše pochybovačně a stejně tak prohodil:

"Tak vo tom teda pochybuju, že by si tu někdo dělal starosti s morální pověstí nějaký dýslačky!"

Tomáš jen bezradně zdvihl ramena.

"Když nemáš zájem, nedá se nic dělat," zvedl dozorčí taky ramena, i když určitě ne bezradně. "Ale abys neřekl," změnil najednou tón, "tak pokud ty klíče nikde neseženeš, lehni si na svobodárně na můj pokoj, je tam ještě jedna volná postel," podal mu klíč. "Ale nikomu o tom neříkej, nikdo o tom neví, a byl bych nerad, kdyby mi tam někoho nastěhovali," byl vzácně upřímný.

Tomáš vzal klíč, poděkoval, nechal si vysvětlit cestu na svobodárnu a šel zpátky na hlavní bránu, kde si nechal kufr, aby ho nemusel sebou vláčet, než ho někde ubytují.

Vedle hlavní brány byla nejspíš i věznice, protože odtud vyšel strážný se samopalem a s ním mladá dívka v uniformě bez opasku a bez čepice. Jak pochopil, byla to nejspíš ta rotná, o které mluvil dozorčí. Musel uznat, že se ve svém soudu nemýlil, určitě stála za to a Tomáš musel na pár vteřin uznat, že kdyby to býval myslel kapitán vážně, určitě udělal chybu, že nabídku nepřijal.

Šel na svobodárnu a stále na tu rotnou myslel. Umyl se, převlékl a znovu mu nešla z mysli. Asi už mu ta absence ženského pohlaví začala jít za tu dobu

vojenské služby na mozek. Tomáš při myšlence na tu vězeňkyni usnul, ale sotva se ocitnul v limbu, někdo zaklepal na dveře.

"Heleď, podporučíku," stál mezi dveřmi dozorčí útvaru, "ten klíč vod tvý kanceláře se našel," držel kroužek s klíčem v prstech a klinkal s ním jako se zvonečkem o vánocích. "Co za něj?"

"Snad mne nechcete, soudruhu kapitáne, vydírat?" posadil se Tomáš na posteli.

"Ne, v žádnym případě kvůli tomu klíči... Ale byl jsem se tam podívat, je v tý kanceláři pěkněj bordel... Takže bych ti tam poslal tu holku z basy, aby ti tam uklidila!"

"To radši ne...", odrazovala Tomáše ta její soulož s vrchním kuchařem na stole pro přípravu syrového masa, ačkoli ho tím zároveň jistým způsobem přitahovala.

"Ale podívat se tam půjdu, než tu usnu a ráno se vzbudím ve tři hodiny a už neusnu," znal se velmi dobře, ale hlavně byl zvědavý jakou bude mít první kancelář ve svém životě.

Jenže označení bordel, jaké použil dozorčí pluku, bylo na stav kanceláře slabé. Ačkoli asi neexistuje expresivnější. Provozní sešity a nejrůznější formuláře se tu válely po zemi, jak tu nikdo snad uherskej rok neuklízal, bylo tu zatuchlo, protože se tady nejspíš měsíce ani nevětralo.

Tomáš z toho byl na mrtvici, zažil už třetí úder za ten den, a tak si sedl na zaprášenou a rozviklanou židli a málem hořekoval: Kristova noho, to sem se zase někam dostal!

Ale jak tak meditoval nad zoufalým nepořádkem ve své kanceláři, zazvonil k jeho překvapení telefon.

"Slyším!" ozval se podle vojenského předpisu Tomáš.

"Vrabčák." představil se na druhé konci drátu jeho nový nadřízený. "To sem rád, čurilo, že jsem tě ještě zastih a už někde nepaříš!" znělo to trochu i jako pochvala. "Zapomněl jsem ti říct," tušil Tomáš podvědomě, že se blíží nějaká jobovka, "že si ve čtyři hodiny ráno přijdu zkontrolovat, jak jsi navagonoval."

Tomáš strnul: "Co navagónoval?"

"Ráno jedeš na divizní taktický cvičení na Libavu, tak navagonuješ techniku praporu a zabezpečíš, aby všechno klapalo jako na drátku!"

"Ale soudruhu majore...", vzmohl se Tomáš na repliku.

"Žádný diskuse! Jseš můj technickej zástupce, tak splň úkol! Na nic jinýho v armádě nejsem zvyklej!" položil major Vrabčák telefon.

"Kristova noho, ještě tohle!" hrozil se Tomáš, protože si myslel, že ty tři morový rány už byly za ten první den nástupu do funkce dost.

Co se dalo dělat, než si zavolat dělníky, to znamená vojáky základní služby, a než nastoupili, tak přemýšlel, jak je za týhle tristní situace vlastně oslovit, protože nejspíš taky o ničem nevědí. Když jim řekne Soudruzi vojáci! tak ho třeba pošlou kamsi, jako ten milej vojáček, na kterém chtěl něco tak na vojně naprosto normálního, aby ho pozdravil.

Naštěstí vojáci věděli o všem, jen se divili, že on o tom ví teprve teď, i když přesun měl být nařízenej pro zvýšení bojový pohotovosti a připravenosti poplachem. Tomášovi teprve později došlo, že vojáci vědí všechno předem, dříve než jejich nadřízení. Obsluhují totiž spojovací techniku, takže všechno odposlechnou a samozřejmě o tom mezi sebou nemlčí.

Tomáš si nechal nastoupit jednotku, ale ještě než se všichni docourali na místo, tak zaváhal, co jim vlastně má říct, když oni oficiálně nic nevědí, mají se to dozvědět až po vyhlášení poplachu: "Soudruzi vojáci!" začal Tomáš raději oficiálně, kdo ví, jací lidé u praporu vlastně slouží. "Jsem nový zástupce velitele vašeho praporu pro technické věci podporučík Tomáš Náprstek," představil se podřízeným sám, když to neudělal velitel praporu major Vrabčák. "Věřím, že všechny úkoly, které před nás budou postaveny splníme co nejlépe....," mluvil co nejobligátněji, a když si to uvědomil, chtěl dodat ještě něco ideového, ale na nic si v tu chvíli nevzpomněl. "Máte někdo nějaký dotaz?"

"Bylo by lepší, kdybysme se radši vyspali, když ráno ve tři bude poplach," řekl voják, kterého jako jediného Tomáš podle vidění už znal.

A on se pravděpodobně ozval taky proto, že byl první z vojáků základní služby praporu, který Tomáše poznal, a zároveň se přesvědčil, že jeden z jejich nových budoucích šéfů sice štěká, chce málem nemožnosti, ale nekouše.

Tomáš v první okamžiku chtěl vyštěknout: Jak to víte? Ale na tohle jistě dotazující voják čekal a všichni ostatní, aby se rozesmáli, což je to poslední, co zrovna potřebuje: "Máte pravdu!" usoudil, že nejlepší bude ze sebe nedělat blbce. "Má ještě někdo nějaký dotaz?"

Samozřejmě nikdo neměl, teď byli spíš zaskočení vojáci, že jim někdo z vojáků z povolání dal za pravdu. "Tak rozhod! Staršina ke mně!" vzpomněl si na poslední chvíli Tomáš, aby si od něho vyfasoval maskáče a nemusel jet do výcvikového prostoru v Libavé ve slavnostní uniformě.

Ráno před třetí přišel Tomáš do ubytovacího prostoru praporu a ke svému vlastnímu překvapení zjistil, že vojáci už jsou vzhůru, ačkoli poplach ještě vyhlášen nebyl. Trochu z toho dostal strach, aby náhodou někdo z vyššího velitelství na to nepřišel. Ale asi to bylo normální, i nahoře chtěli, aby všechno dopadlo co nejlíp.

I vagonování bojové techniky dopadlo bez problémů a Tomáš usoudil, že pravděpodobně proto, že se do ničeho nepletl. Vojenská mašinerie fungovala za takových okolností optimálně.

Stejně jako kdysi konstatoval Jaroslav Hašek v Dobrém vojákově Švejkovi, že na frontě všechno probíhalo normálně, dokud se do toho nevloží generální štáb.

Nemluvě o tom, že Tomáš vagonování viděl poprvé v životě. Ve škole toto téma probírali jen teoreticky. Takže věděl, kolik se čeho na co dá naložit, ale jak vjet obrněným transportérem nebo tankem na vagónovou plošinu ani náhodou.

Vojáci základní služby splnili své povinnosti bez mimořádné události a teď všichni čekali, kdy konečně na tu Libavu vyrazí. Ale nedělo se nic. Vyšší velitelství sice objednalo železniční soupravu, ale její přepravu do určeného prostoru už nenaplánovalo. Takže museli čekat do druhého dne ráno, než se v grafikonu železniční dopravy našlo volné místo. Naštěstí válka nezačala.

Vojenský železniční transport konečně druhý den odpoledne dorazil do České Třebové, kde se kontrolovalo uložení techniky, především řetězování. Tomáš se rozhodl, že si prohlédne všechny vagóny, aby měl jistotu, že se nic nepříjemného během přepravy nestane. V ten okamžik se probral z alkoholického opojení i velitel praporu major Vrabčák a chtěl před ostatními prokázat svou velitelskou

nepostradatelnost. Jak jinak, po mnoha nekonečných minutách kontroly zjistil, že upínací řetěz u jednoho transportéru je uvolněný. Okamžitě začal na Tomáše řvát:

"Ty čuráku, ty hovado, ty debile, takový oficíry já tady nepotřebuju, podívej se, je to povolený!" ukazoval na jeden ze řetězů a bylo vidět, jak se mu zároveň za pobaveného přihlížení vojáků základní služby alkoholem očividně podlamují kolena.

Tomáš byl už za dobu vojenské služby zvyklý na leccos, ale tohle bylo i na něho moc, strhl si z hlavy brigadýrku a švihl s ní na zem: "S takovýmhle volem já tady dělat nebudu!" a prostě se otočil a šel přes kolejnice a potom poděl trati pryč, zpátky někam směrem na Choceň. Po asi kilometru putování po trati sice začal váhat, jestli dělá dobře, že jde vlastně o vzpuru, může se dostat před vojenského prokurátora, ale šel dál, i když už ne tak rázně.

Najednou za sebou slyšel klusající kroky a supění nějakého důstojníka v hodnosti nadporučíka:

"Tomáš," už si ten nadporučík zjistil dokonce i jeho křestní jméno, "kam ideš, čo to robíš?" doběhl ho s jazykem na vestě politický pracovník praporu poručík Medvid'. "Co bych dělal, vždyť jste to snad viděl a hlavně slyšel!" nezmohl se Tomáš na jinou repliku. "To predsa nemožeš, Tomáš, urobiť," už Tomáše začal zpracovávat, "ved' ide o mimoriadnu udalosť! On major Vrabčák nie tak špatný, každý si sem tam predsa vypijem," bagatelizoval chování velitele, ale nakonec Tomáše ukecal, že se vrátil.

Když se Tomáš vešel do osobního kupé, seděl tam major Vrabčák, a místo toho, aby se vracel k jejich vzájemnému konfliktu, hned se Tomáše zeptal: "A mariáš jako správněj oficír hrát umíš?"

"Jde o to, jakej, soudruhu majore!" uklidnil se Tomáš. "Lízanej, ve třech, čtyřku nebo licitovanej?"

"Vidíš, Prsteníku!" stále si Vrabčák nepamatoval Tomášovo jméno. "Vždyť ty nejsi tak úplně blbej, jak jsem si původně myslel!" konstatoval s uspokojením.

"Tak si pojd' sednout, tady se napij a jdeme na to!" začal tak třetí den Tomášovy vojenské kariéry.

Vydrželi hrát až na místo určení. Jenom je vojáci zásobovali jídlem a ovšem dalším alkoholem.

Po další téměř probdělé karbanické noci se Tomáš s majorem Vrabčákem a dalšími důstojníky praporu ráno ve výcvikovém prostoru probudili a nad ním stál generál.

Tomáš vyletěl z postele a zahlásil se: "Soudruhu generále, zástupce velitele praporu pro technické věci podporučík Náprstek!"

"Kolik máte obrněných transportérů, soudruhu podporučíku?" zeptal se překvapivě generál.

"Pět, soudruhu generále!" řekl s jistotou Tomáš a ještě k tomu vychrlil jejich poznávací čísla.

"Tak mi je pojd'te ukázat!" s jistou jízlivostí řekl generál.

Tomáš se rychle dooblékl a šel s generálem, aby mu obrněné transportéry ukázal.

Byly tam samozřejmě jen čtyři.

Tomáš si to nedokázal vysvětlit.

"Tak kde máte ten pátej, soudruhu podporučíku?" nepřestal být generál jízlivý.

"To tedy při nejlepší vůli, soudruhu generále, nevím...", stal se teď z Tomáše tak trochu spíš civilista než mladý sebevědomý důstojník.

"Tak se jděte podívat k místní samoobsluze, soudruhu podporučíku!" zjevně se bavil generál. "Tam vám ten pátej znemožňuje závozníkovi vykládat mlíko, takže je tam fronta málem k silnici!" dělal z toho generál málem sabotáž proti místnímu obyvatelstvu.

Tomášovi nezbylo nic jiného, než klusat k místní samoobsluze. A zrovna v okamžiku, kdy jeden z vojáků vycházel z protějšího domu, jistě od nějaké děvenky, protože měl kolem krku pečlivě omotánu zelenou šálu, jak si ho asi vášnivě poznamenala cucfleky.

"Já jsem, soudruhu podporučíku, trochu zaspal!" bránil se voják s nevinnou tváří, že by Tomáš nad ním málem i ustrnul.

To ještě nevěděl, že podobná alotria vojáci základní služby prováděli pravidelně, dokonce v obrněných transportérech za deset korun vozili za městem turisty po okolí. A když dal někdo dvacet, mohl transportér i sám řídit.

"Pěknej průser!" řekl velitel praporu. "A zrovna se tu musí objevit generál Krajčír, největší pes!" otřel se zpocené čelo. "Ale pojď hrát mariáš, čurilo, ať na to zapomeneme!"

Story o generálech

"Jo, generálové," prohodil major Vrabčák, když si při rozdávání karet vzpomněl na Tomášův malér. "Mohl bych o nich vyprávět...," zapálil si cigaretu, než rozbalil vlastní list. "Třeba generál Podčepický, ještě jako poručík, prej studoval po absolvování vojenského učiliště v Hakenově škole v Bohosudově, aby se z něho mohl stát politický pracovník...," podíval se major na spoluhráče jestli schvalují hlášenou barvu. "Jedný takový sychravý neděle za tím Podčepickým přijela jeho holka," raději major pokračoval. "V tu dobu tu ovšem nebyla ani hospoda, nemluvě o hotelu... Větší!" odpověděl na rázně na slabé Tomášovo klepnutí do karet. "Ale mládí je mládí, " odfoukl Vrabčák s jistou nostalgií kouř jako kdyby to jeho bylo absolutně pryč, "a jisté potřeby vojáků, konečně jako všech mladejch lidí, jsou těžko něčím kompenzovatelné. Poručík Podčepický nešťastně bloumal s dívkou kolem kasáren a stále věřil, že ho něco spásného napadne. Najednou na protilehlém konci kasáren spatřil jako záchranu transportér, kterej tu sloužil ke skládce koksu. Poručík Podčepický si dívku jemně položil na gumový pás," položil Vrabčák karty na stůl a začal napodobovat jeho pohyby, "a jak na ni zalíhal, podařilo se mu kolenem zavazit o spouštěcí páčku. Holka vyjela se stáhnutými kalhotkami až ke sklepu a poručík se probral, když přepadala do hromady koksu."

"To se na to vyserem!" položil Medvěd karty také. "Vždycky, keď sa stane akási prasečinka, je hlavným hrdinom politruk!"

"Nesmíš si to tak brát osobně, kamarádko moj!" vzal už notně podnapilý Vrabčák Medvid'a kolem krku. "Abys teda neřek, že jsem na politruky vysazenej, tak ti řeknu jednu příhodu o generálovi, pro změnu týlařovi," začal míchat karty. "Když byl tenhle týlař ještě četařem, podařila se mu ne zrovna jednoduchá věc: odradil podplukovníka Kalivodu, velitele praporu, ve kterým jsem sloužil, vojáka jako řemen, od toho, aby po poplachu vyvedl jednotku do záložního postavení. Nutno ovšem předeslat, že měl manželku, kdysi šampiónku ve stolním tenisu, která po třech dětech měla čistou váhu sto dvacet kilogramů," naznačil Vrabčák s kartami v rukou její proporce, hlavně přes prsa. "Prapor už stál po vyhlášení bojového poplachu nastoupený, technika překontrolovaná, když se konečně na cestě od svobodárny objevil s hodinovým zpožděním náš slavný četař... Člověče, četaři, jak si to představujete? Kde jste se flákal? rozčiloval se velitel praporu. Četař ale měl skutečně přesvědčivou výmluvu: Soudruhu podplukovníku, řval jak nejvíc dokázal, nemohl jsem se dostavit včas, protože mi manželka přilehla košili! Vojáci se při představě tý jeho tak rozesmáli, že velitel praporu jen rezignovaně pokynul náčelníkovi štábu: Dejte, proboha, raději rozchod!" zahulákal Vrabčák, jako by ten rozkaz k rozchodu zavelel on sám.

"Jo, když jsme u těch týlařů," vzpomněl si velitel první roty poručík Albrecht, "náčelník týlu naší divize plukovník Šreiner, pozdější generál a po propuštění z armády v osmašedesátém vojín, přijel k našemu praporu kontrolovat nácvik bojový pohotovosti. Nezapomněl při tom navštívit taky autopark. S hlášením mu vyšel vstříc kapitán Rychlý, který pro službu v armádě měl pěkný handicap, totiž koktal: Soudruhu kapitáne, nečekal na hlášení náčelník týlu, kde máte záložní

autopark? Kapitán Rychlý zaskočen ve vzorovém pozoru hlásil: Sou-sou-soudruhu p-p-plukovníku, na ko-kotě dvasta dvacet čtyři!"

"Jo, pánové, já tedy ještě pamatuju daleko starší historky než kdokoli z vás," zapálil si Vrabčák další cigaretu. "Na začátku padesátých let se na hranicích republiky začaly vytvářet tyhle jednotky pohraniční stráže. Měly ještě ve stavu koně. V tu dobu se také začaly na hranicích stavět známý zátarasy, aby nám nepřátelský živly neprchaly za hranice. Nejdříve ty zátarasy vojáci budovali na západoněmeckejch, později i na rakouskejch hranicích. Než k tomu ovšem tady došlo, jedný pohraniční rotě, jíž velel pozdější generál Peřinka, se do Rakouska zatoulal kůň. To byl ovšem velkej malér. Důstojníci samozřejmě jako obvykle při každým průseru začali okamžitě studovat příslušný předpisy a v jednom z nich objevili, že nadřízená brigáda může v takovym případě koně odepsat. Zažádali proto o příslušné inspektorské osvědčení. Taky na brigádě pochopitelně odpovědný důstojník prostudoval příslušný předpis, kde stálo, že sice v podobném případě lze koně odepsat, musí ale být zaprotokolováno, jak bylo naloženo s kůží. Proto poslal rotě telegram: Hlaste, jak bylo naloženo s kůží! Od roty okamžitě odpověděli: Kůň se zaběhl i s kůží!"

"Curzio Malaparte popisuje v jedný ze svých knih," osmělil se něco říct i Tomáš, "jaký byl rozdíl v postojích Arabů ke svým ženám před a po druhý světové válce. Před válkou jel nejdříve Arab na koni a za ním poklusávala jeho žena s dítětem na zádech a s veškerým majetkem na hlavě. Po druhý světový válce šla žena vpředu a teprve za ním muž na koni... Víte proč?" rozhlédl se Tomáš po ostatních.

"Jistě, Tomáši," zareagoval poručík Albrecht, který tu knihu nejspíš také četl. "V poušti byly miny... Ale já ti něco k tomu ještě řeknu," pokračoval dál. "Když tuhle

story slyšel generál Skrbek, abychom aspoň jednou mluvili slušně o generálech, jen suše poznamenal: Škoda dobrého koně!"

"Jo, na toho taky pamatuju," vzpomněl si Vrabčák, "ten když prej byl poručíkem, museli ho přemístit od jednotky ve výcvikovém prostoru do civilizovanější posádky, protože byl k neudržení. V záznamu o odměnách a trestech měl třeba zápis o deseti dnech ostrýho vězení. A víte, za jakej trestnej čin? Ve výcvikovém prostoru prej nedovoleným způsobem zastřelil srnce a neoprávněně jej zkonzumoval... A vidíte, nakonec s touhle pověstí se ještě stačil stát generálem."

"Já jsem byl na stáži na Tureckym vrchu," vzpomněl si Tomáš, "tam primáš kapely v jedný vinárně poblíž Modré se prej podle názoru velitele našeho praporu podobal generálovi Borovičkovi. Jednomu důstojníkovi, co byl s námi, to nedalo a mírně podnapilý prohodil k primášovi: Víte, že jste strašně podobnej generálovi Borovičkovi, náčelníkovi pražský posádky? Bodaj nie, odvětil ten primáš, veď je to moj brat. Hral s nami v kapele, ale akosi mu to neišlo, a tak odišiel do armády a terazky je generáлом."

"Jo," napil se Vrabčák trochu vína, "to i o veliteli našeho sboru se vyprávělo, jakým zajímavým způsobem se stal generálem. Za Slovenského štátu byl prej jako bubeník odeslán s Rychlou divizí na sovětskou frontu. Buben byl prej pro něj obrovskej, on zas jak známo maličkej a fronta od Stalingradu ustupovala takovym fofrem, že jí se svým bubnem nestačil. A tak se dostal do zajetí, vstoupil do Svobodovy armády a po válce se stal generálem."

"Po jedenadvacátým srpnu vosmašedesátýho," rozhlédl se kolem poručík Albrecht, jestli je skutečně jen mezi svými, "přijela prej v listopadu do Moskvy

naše první vojenská delegace. Jak tomu bylo v Sajuzu vždycky, hodně se pilo, a tak dva generálové přišli na hotelovej pokoj dost podroušení. V tomhle stavu začali nadávat na své hostitele. Jeden z nich si však i při té opilosti najednou uvědomil, kde jsou, dal varovně ukazováček ke rtům a ukázal na stěny kolem, že mohou mít uši. Druhý začal stěny proklepávat a brzy propadli psychóze.

Prohlíželi radiátory, odtahovali skříně a skříňky, dokonce srolovali i koberec," naznačoval Albrech jako by tu činnost prováděl sám. "Pod tím kobercem, ve středu pokoje, poklepem k hrůze zjistili takový hluchý místo. Byli přesvědčený, že pod parketami se něco skrývá a tušili co. Za pomoci příborů vypáčili parkety a pod nimi skutečně byla kovová schránka. Nohami od židlí se pokoušeli z obou stran schránku vyrvat. Když se jim to konečně podařilo, ozvala se pod nima strašná rána. Ve spodním patře padl na prostřený recepční stůl obrovský křišťálový lustr."

"Jo to náš generál, myslím velitele naší divize," byl Vrabčák ve vyprávění nepřekonatelný, "přijel jednou na kontrolu jedenáctýho dělostřeckýho pluku v mírně podnapilym stavu, ostatně téměř jako vždy, a v rozmaru umožnil jejímu veliteli volbu: Buďto vám vyhlásím poplach, soudruhu podplukovníku, nebo si zajedeme někam zachytat ryby. Velitel pluku samozřejmě, jak jinak, zvolil ryby, protože tam se na nedostatky jeho velení dost těžko mohlo přijít... Bylo k půlnoci, museli prostříhat dráty, protože rybník byl už v hraničním pásmu. A když se jim konečně s nezměrným úsilím podařilo rozbalit pruty, sáhl generál za sebe pro návnadu. Nenahmatal nic. Hergot, kde mám ten knedlík? zařval generál na pobočníka. Ten jen nevinně přiznal: Já jsem myslel, že je to svačina, tak jsem to sežral!"

Tomáš se po pionýru a motorce vzmožil na velorex

Tomáš se rozmáhal. Po pionýru a motorce si pořídil první automobil. No, automobil... velorex. Invalidní vozítko, které se jako později trabant stalo terčem mnoha vtipů. Obvykle se mu říkalo veverka v montgomeráku. Jenže Tomáš byl na své vozidlo hrdý. Nemělo totiž už jen dvě kola, ale tři. Byl blízko toho se brzy pohybovat i po čtyřech... Tedy kolech. Zatím se zmohl na tříkolku, ke které mu pomohl finančně otec. Stála tři a půl tisíce korun. Na víc nebylo. Jinak samozřejmě nic moc. Ale hlavně už na Tomáše nepršelo.

Jednou v neděli večer přišel za Tomášem kamarád, sládek z pivovaru. Byl únor, všude plno sněhu a byl mráz. Mrzlo tak, jak říkala jedna z Tomášových kamarádek, že to ani nešlo.

"Hele, Tomáši," řekl Standa, "ty pojeděš ráno do Benešova a já bych byl rád, člověče, kdybys vyrazil o něco dřív, nejradši hned teď, potřebuju si tam něco zařídit a ráno musím být už ve čtyři hodiny v práci..."

"Stáňo, nakonec o co jde, mně to je úplně jedno," řekl popravdě Tomáš, aniž se kamaráda zeptal, co tam potřebuje v noci dělat, ale mohla v tom být i ženská, a pak je nejlepší se na nic předem moc neptat.

Tomáš se hned začal teple oblékat. Vatáky, kanady, rukavice, beranici, pomalu jako při přípravě k odjezdu na protiletadlový střelby na Sibiř. Vlezli do velorexu a z Kutné hory vyrazili přes Uhlířské Janovice na Český Šternberk, Divišov a Struhařov do Benešova.

Přijeli do Českého Šterberka. Bylo k půlnoci, všude kolem sněh a pusto, nikde nikdo, lidi už ani ne u televize. Sjížděli po známých a teď tmavých serpentínách do městečka a potom zase po podobných serpentínách vyjížděli nahoru, městečko je v sázavském údolí.

Když zdolávali z posledních poslední sil, tedy velorex, nejvyšší serpentinu, čtyři kilometry nad Šternberkem v hlubokém a jako v pytli temném lese, praskl u velorexu řetěz.

"Stáňo, klídek!" ujišťoval Tomáš jako rychlovykvašený automobilní odborník, že se nic neděje. "Otočíme ten bazmek za zadní kolo, sjedem dolů do Šternberka pod nějakou pouliční lampu a tam řetěz nasadíme, já ho utáhnu... A pojedeme dál!" popisoval Tomáš budoucí úkony, jako kdyby podobnou práci dělal pomalu každý den.

A velorex také hned otočili a pustili se samospádem s nekonečného kopce dolů.

Když dojeli bez problémů k první lampě u autobusové stanice a zastavili, přišel tam Tomáš na vlastní málem osudný omyl, řetěz zapomněli na silnici pod vrcholem.

Tomáše se našťoval, nejvíc ovšem na sebe, ale co mu jiného zbývalo, než si vzít sebou alespoň malý transistor, sebrat se a jít zpátky pěšky ten řetěz hledat. Standa zatím velorex hlídal.

Bylo hodně po jedné v noci, Tomáš šlapal po silnici, v duchu si nadával a byl rád, že si alespoň může pustit do kroku noční hudbu. Takže mu ta cesta přece jen trochu rychleji utíkala.

Došel nahoru a jak se dalo očekávat, řetěz nemohl zaboha ani na zasněžené silnici v poslední ostré zatáčkách najít.

Proboha, seš oficír, musíš to nějak vyřešit! začal si Tomáš nejen v duchu, ale i polohlasně a stále ještě s jistou hrdostí na příslušnost k důstojnickému stavu ke zvýšení svého sebevědomí domlouvat.

Zapaloval sirku za sirkou, krabičku od cigaret, kapesník, zbytky rezervního toaletního papíru ze zadní kapsy kalhot a všechno co hořelo, ale řetěz nenašel, takže mu nezbývalo nic jiného, než zase přemýšlet.

Kristova noho! Vždyť ten řetěz přece musím někde najít, jinak se nikam nedostaneme! dodával si Tomáš nejen síly do dalšího hledání, ale zároveň si uvědomoval i zapeklitost situace, do níž se dostal.

Navíc mu v tom mrazu začala být pěkná zima, byl mráz jako samec, takže si zadělával na revmatismus.

K jeho pocitům se přidala z osamělosti v temném lese i stísněnost, kterou nikdy v takové síle nepocítil.

Ale řešení hledal dál.

Mám na sobě trenky nebo nemám? ptal se Tomáš sám sebe nejen v duchu, ale už nahlas, když všechno z kapes spálil, a rozhodl se, že obětuje i trenky, aby řetěz našel.

Od jeho rozhodnutí k činu nikdy nebylo daleko. Postavil se u lesa na kraj silnice, sundal si kalhoty, stáhl si trenýrky, když tu najednou v protisměru dost velkou rychlostí vyrazilo směrem k němu auto. Několikrát se rozsvítila tlumená a hned zas dálková světla, řidič trochu snížil rychlost, byl asi pěkně šokovaný, že někde

vidí ve dvě hodiny po půlnoci a v únoru a ve šternberských lesích málem úplně nahatého chlapa.

Kdo by se taky nevyděsil, pokud to zrovna není režisér hororových filmů.

Že by zastavil, nepřicházelo v úvahu.

Co se dalo dělat, projel, projel, takže Tomášovi nezbývalo, než zapálit kus svého spodního prádla a řetěz se mu konečně podařilo najít. Nebo spíš ten Nejvyšší na námi se nad ním slitoval.

Tomáš seběhl asi za půl hodiny dolů, pěkně švihem, jak se potřeboval bez spodního prádla zahřát, kde ho jeho kamarád Standa čekal u veloroxu a byl z nějaké pro Tomáše neznámé hrůzy celý sinalý: "Ježišmarjá, to jsem rád, že jsi tady, Tomáši!" bylo vidět, jak si oddechl.

"Já taky, už toho mám všeho plný zuby, víš jak jsem nahoře promrzl?" přiznal se Tomáš.

Ale Standa jako by ho neposlouchal a vyjeveně dál pokračoval: "Víš, jakej já jsem měl o tebe strach, Tomáši?" otíral si zpocené čelo. "Představ si, že před chvílí tady zastavil nějaký k smrti vyděšený chlap, a když mě viděl, tak povídá Pane, pojedete nahoru? Já mu odpověděl: No, za chvíli... Tak si dejte pěknýho bacha, povídá ten chlápek, buďte vopatrněj, běhá tam nahoře nějaký nahatej fanatik!"

"A kdo si myslíš, Stando,; kdo to asi mohl bejt?"

"To právě nevím! "

"Tak se podívej!" rozeplnul si Tomáš vaťáky a ukázal mu, že je bez trenýrek.

Velorex je nezmar

Po dobrodružné cestě se sládkem Standou z Kutné hory do Benešova, kdy z velorexu nejen spadl řetěz, ale jej navíc zapomněli ve sněhu a v noci na silnici a Tomáš musel kvůli tomu spálit i vlastní trenýrky, se Tomáš přinutil dát si vozítko do richtíku, jak sám říkal. Ačkoli byl automobilním technikem praporu, po určitých zkušenostech si musel přiznat, že šlo trochu o omyl armádních personalistů, jak ho zařadili, zas takový technický talent nebyl. Proto si sám sobě chtěl dokázat, že přece jen něčemu rozumí, a proto se odvázně a samostatně pustil do generální prohlídky veverka v mongomeráku. I když si na to mohl přizvat svého zástupce desátníka Chadimu, který byl odněkud ze Sedlčanska a ve srovnání s ním automobilovým profesionálem nejen podle výučního listu, ale i fakticky byl.

Tomáš už věděl, že rozhodující na každém pohybujícím se vehiklu jsou brzdy a součástky, které je ovládají, a proto se jednou takhle večer nejdříve pustil do výměny brzdových lanek. Začal předními koly, ale před tím je nejdříve vymontoval ze zadního kola. Pak se ale nějak rychle setmělo, Tomášovi se to už dodělávat nechtělo, natáhl lanka jen dopředu a zadní kolo si chtěl nechat na druhý den.

Ovšem jako z udělání ráno na tu rozdělanou práci zapomněl, a když jel z ubytovny, která byla v Benešově u Tábořských kasáren, do Pražských kasáren,

kde u praporu sloužil, vzpomněl si, že jeho šikovný desátník zrovna slouží na bráně.

A tak si Tomáš v duchu říkal: Kamaráde Chadimo, teď uvidíš, jak pravý oficír jezdí do zaměstnání!

Podle plotu Pražských kasáren nebyl asfalt, zůstala tam ještě z první republiky taková čedičová cesta a po straně vystupovaly poměrně vysoké rantly chodníku. Chadima stál na bráně a díval se po probdělé noci ve službě ospale kolem sebe. Tomáš se rozhodl, že to rozpálí a až bude tak deset patnáct metrů před desátníkem, tak na to šlápne, smykem vjede na parkoviště, sebevědomě vyleze a práskne dveřma, aby Chadima viděl, jak suverénně si jeho nadřízený jako řidič počíná.

Tomáš na to opravdu šlápl, co motor velorexu, tedy vlastně z motorky, dal. Ale bohužel, a to si uvědomil Tomáš až pozdě, trestuhodně zapomněl, že nechal odpojené zadní kolo od brzdy. Přední kola se po zabrzdění zalisovala, zadní se dostalo do smyku, Tomáše to hodilo k rantlu chodníku, převrhl se s velorexem na střechu a pro střeše se šinul k Chadimovi. Ten jen vyvaloval překvapením oči a málem nestačil uskočit.

Stalo se to zrovna v okamžiku, když Chadimův pomocník otevíral bránu, aby mohlo vyjet hotovostní vozidlo se stravou pro strážce. A taky v momentě, kdy velitel pluku přebíral od dozorčího pluku hlášení, že u útvaru je všechno v pořádku a nestalo se nic mimořádného.

Tomáš koukal, Chadima koukal, jeho pomocník koukal, řidič pohotovostního vozidla jakbysmet, dozorčí pluku i samotný velitel taky Ten se vzpamatoval jako

první, otočil se, šel kus k němu a zavolal na Tomáše: "Tedy Náprstku, váš způsob příchodu do zaměstnání je přinejmenším obdivuhodný! Ostatně jako u vás vždycky!" vrátil se velitel zpátky k jednotce.

Naštěstí velorex se zase dal rychle přetočit ze střechy na kola a všechno ostatní bylo, jak se na první pohled zdálo, v naprostém pořádku, protože na takovém vehiklu se toho zase tak moc zničit nedá.

"Ještě, že je pátek!" došel Chadima k Tomášovi a tím mu cosi připomněl málem zlověstně.

"Vidíš, žes mi to připomněl, Chadimo... Doufám, že je to v pořádku," kývnul směrem k velorexu. "Dneska musím do Kutný hory."

"Já se na to po službě, až se trochu vyspím, ještě podívám," slíbil Chadima, ale zároveň si povzdechl.

Tomáš odcházel přece jen už trochu upokojený, ale ten den ani potom za moc nestál, odneslo to pár vojáků, na kterých si zchladil žáhu. Po obědě si však Tomáš uvědomil, proč by za to měli trpět jiní, když on má takovej pech. Navíc pro přílišné technické sebevědomí.

A tak se rozhodl, že bude raději konat dobré skutky.

Ten den se mu však v kasárnách taková příležitost nenaskytla.

Když vyjel v pozdním odpoledni za Benešov, najednou vidí, že u cesty stojí takovej málem pohádkovej dědeček. Tomáš si říkal, Kristova noho, dědečkovi zastavím, svezu ho a udělám konečně dneska nějakěj dobrej skutek a vymažu všechny ty ostatní špatný, kterejch jsem se dopustil.

Tomáš skutečně u dědečka zastavil a vykoukl ze dveří velorexu: "Dědo, nechcete svízt?"

"Synku, no to seš hodnej,!" sehnul se děda do trávy, kde měl hrábě, lopatu a krumpáč. "To seš hodnej!" opakoval pro jistotu ještě jednou, aby si Tomáš nerozmyslel ho vzít, když uvidí, co táhne sebou.

"A jejej!" zarazil se Tomáš, protože si hned uvědomil komplikace. "Kampak to tady dáme?" podíval se na své vozítko, které na přepravu podobného nářadí nebylo zrovna stavěné. "No, dědo, nedá se nic dělat...," zareagoval Tomáš sice rezignovaně, ale zároveň s odhodláním to nějak jako vždy vyřešit. Krumpáč byl docela krátkej, dal se dovnitř dát, ale hrábě a lopata ani náhodou. "Dědo, s tím si tedy asi nějak jinak neporadíme, musíte je držet v ruce venku!" nenašel Tomáš jiné řešení. "Ale bacha, když se na tomhle bazmetu zatáčejí přední kola, tak se točí i s blatníkem, ať mi to potom nestrčíte někam za jízdy do kola!" varoval Tomáš.

Všechno šlo zprvu bezvadně, jako na té rakouskouherské Švejkově frontě bez generálního štábu, ale když přijížděli do Divišova, před místní cukrárnou je tam taková ostrá levotočivá zatáčka, děda už nadával, jak ho brněla ruka, vysílením mu poklesla a hrábě se opravdu zamotaly do kola, vystřelily je, lopata je následovala, oba kusy proletěly otevřeným vchodem do blízké cukrárny, takže lidi, co tu stáli a čekali na zmrzlinu, jen zírali, jak se hrábě s lopatou zarazily o prodejní pult.

Tomáš bleskurychle vystoupil z velorexu, málem v pudu sebezáchovy běžel do cukrárny, sebral lopatu a hrábě a jen řekl: "Promiňte!" než se lidi vzpamatujou a

začnou mu nadávat nebo se ho rozhodnou dokonce lynčovat jako na nějakým divokým Západě, že ohrozil jejich zdraví a životy. Tomáš odtláčil velorex pro jistotu raději o kus dál, protože dráty v jednom předním kole byly od násady lopaty nadranc.

Tak měl Tomáš tři hodiny co dělat, náhradní kolo neměl, ani dráty, musel je vyprosit od místních občanů.

Ale dobrý skutek se mu podařil vykonat.

Děda byl sice vyjevený, ale šťastný, že nic ze svého náradí si nezničil.

Velorex byl vůbec zajímavý vozidlo.

Ale to už Tomáš putoval pro změnu z Benešova do Vlašimi. Bylo těsně po dešti. Někde na trase se Tomášovi podařilo vjet do hluboké kaluže. Kola vozu se přestala dotýkat dna díry.

Velorex má totiž dřevěnou podlahu. A když vjede do velké kaluže a má samozřejmě rozehřátý motor, tak v první řadě vozítko začne plavat a potom se vytvoří tolik páry, že řidič nic nevidí.

Kristova noho! začal bědovat Tomáš. To jsou určitě teď moje poslední chvílky!

Když se pára trochu rozptýlila, Tomáš viděl, že vedle něho stojí autobus a kolem něho běhá nějaký uniformovaný chlapík s hasícím přístrojem, kterým mu chtěl obětavě pomoci, protože si myslel, že hoří.

Tomášovi věděl, že do konce života nezapomene zúčastněné a zároveň vyjevené pohledy lidí v autobusu.

Jeho pohled se asi od jejich moc nelišil.

Prostě velorex byl a možná dosud někde je v každém případě zajímavý vozidlo!

Ve srovnání s normálním automobilem má sice jen tři rychlosti dopředu, dvoutaktní motor dvěstěpadesátky nebo třístapadesátky motocyklu, couvání je ale možné jen přepalováním motoru, to znamená, že má ve srovnání s autem i tři rychlosti dozadu.

S touhle anomálií vyhrál Tomáš několik lahví dobrého pití, protože vždycky se v hospodě našel pošetilec, který se s ním naivně vsadil, kdo je rychlejší při couvání.

A prohrál!

Jednou přišel do hospody místní zubař, který byl zrovna na vojenském cvičení, a vychloubal se, že si právě koupil nového žigulíka a jaké je to nepřekonatelný šídlo.

"Hele, Franto!" provokoval ho Tomáš. "Nevytahuj se, já tě klidně s tímhle šmejdem předjedu i na zpátečku!"

Zubař v přechodném zeleném sukně se skutečně nechal vyprovokovat a vsadil se. Samozřejmě prohrál, proti Tomášovým třem zpátečním rychlostem neměl prostě šanci.

Technickou kuriozitou taky bylo, kolik se vlastně do velorexu vejde lidí. Jednou Tomáš vyjel se dvěma kamarády z Benešova na zámek v Konopišti. Tam se trochu rozmnožili, protože Tomáš s přibývajícím věkem v benešovské posádce měl při své příslovečné družnosti přátel stále víc a víc. Nazpátek se jich proto do velorexu muselo vejít sedm. Tři seděli vpředu, jeden menší jako zavazadlo vzadu, ostatní viseli přes střechu. Dva z nich se drželi jen rantlu předních a poslední

zadního okna. Ty ovšem byly vsazeny jen do tuhé impregnované látky, takže šlo o život.

Jako vždycky, když se někdo k něčemu podobnému odhodlá, chytili je příslušníci SNB. Byli z toho pohledu na ověčený velorex ovšem zprvu tak konsternováni, že je raději rychle propustili. Zvláště když se navíc dozvěděli, že jsou to samí vojáci z povolání, které nemohli pokutovat a museli by proto kvůli nim pracně vypisovat protokol.

Na což policisté zas moc nejsou.

Tedy když jde o nějakou zjevnou námahu.

Přitom navíc věděli, že se oficírům a dýslákům stejně asi nic nestane.

Jednou Tomášovi velorex vysadil úplně, takže nevěděl co s ním. Zastavil proto právě projíždějící avii: "Prosím vás, pane řidiči, nevzal byste mě kousek na laně?" požádal řidiče.

"Ábr jó," souhlasil se samozřejmou solidaritou řidič, jinak úplně nemluva, protože to bylo všechno, co za celou dobu jízdy řekl.

Vytáhli lano, připojili za avii a vyjeli.

Tomáš začal mít ale po pár kilometrech pocit, že ten chlap vpředu za volantem na něho úplně zapomněl. Asi proto, že dozadu na něho nemohl ani dobře vidět. Tak Tomáš začal troubit, troubit, troubit. Řidič však na nic nereagoval, jako by byl úplně hluchý.

Na to, že za sebou někoho táhne na laně ho upozornili až pasové a celní orgány na hranicích s NDR.

Z postele do postele, ale bohužel zase zpět

Benešov byl na začátek vojenské kariéry pro Tomáše obrovská škola. Ačkoli někdy hrozná. Když se vrátil z dalšího cvičení, konečně dostal klíč i od vlastního pokoje ve svobodárně. Na ten první okamžik, kdy do svého pokoje vstoupil, nikdy nezapomene. Místnost byla někde ve třetím patře, vešel dovnitř, sotva se rozhlédl, všude bylo všechno rozházené, začal si vybalovat vulkánfibrový kufr od armády s vyfasovanými i vlastními proprietami, najednou za ním něco podivně zarachotilo, a než se otočil a vzpamatoval, měl zkroucené ruce za zády a na nich ocelová pouta. Nasadili mu je dva o hlavu větší policajti, ačkoli Tomáš nebyl zrovna střízlík.

A hned: "Pojďte s náma!" táhli ho zmateného ke dveřím.

A odvedli rovnou na policii.

Tomáš byl celý vyvalený, kromě té jedné věty mu po cestě ze svobodárny a pak v autě neřekli ani slovo. Jako by si teprve chystali moment překvapení. Jen ho doprovázely útrpné pohledy několika vojáků z povolání, kteří zrovna odcházeli ze svobodárny. Ale na nic jiného než pohledy se nezmohli, nejspíš to pro ně nebyl zrovna nejsensačnější zážitek.

V policejní místnosti ho posadili se spoutanýma rukama na židli: "Pročs ji zabil?" začal na něj řvát ten mladší, razantnější.

Tomáš nedokázal vnímat, oč vlastně jde.

"Koho jsem zabil?" konečně se Tomáš vzpamatoval.

"Mlčte!" hned ho ten mladší policista zarazil.

"Proč jsi ji vyhodil z okna?"

"Koho jsem vyhodil z okna?" odvážil se Tomáš i zakroutit nechápavě hlavou.

"Mlčte!" opět řval ten agresivnější mladík a ten starší si Tomáše jen zpytavě prohlížel, jako kdyby měl za sebou několik hodin úvodu do kriminální psychologie nebo jak se ten obor jmenuje.

"Nezapomeňte, soudruzi, že jsem důstojník!" vzchopil se Tomáš a podíval se na jejich seržantské nárameníky.

I když ho hrdost na nejnižší důstojnickou hodnost po prvních zkušenostech pomalu opouštěla.

Policisté trochu slevili na své razanci a teprve po dalších pár minutách se vysvětlilo, že jeden z důstojníků si pozval na svobodárnu místní dost známou dívku, která dřív chodila za jiným oficírem, a vždycky ráno, aby ji neviděl dozorčí u vchodu nebo dozorčí posádky, vyskakovala z jeho přízemního pokoje z okna přímo na ulici.

Jenže ten její další důstojník bydlel ve čtvrtém patře.

A přesně nad Tomášovým oknem, takže si policie myslela, že dívka vyskočila od něho. Viník navíc okamžitě uprchl a teprve když z toho šoku vystřízlivěl, pokorně se došel přihlásit na policii. Naštěstí na zabitě dívce nebyly vidět žádné stopy násilí, jen ty po pádu na dlažbu...

Takže Tomáš z prvnímú a věřil i poslednímú obvinění z vraždy ušel.

Svobodárny, zvlášť ty vojenské, by zasluhovaly určitě samostatnou pozornost, říkal si po té tristní příhodě Tomáš, daly by se o nich psát fejetony, povídky a možná i celé romány. Možná i televizní seriál. Každý pokoj měl svou historii. Tyhle na benešovské svobodárně tedy určitě. Po každém maléru na svobodárnách celé armády vždycky nastaly represe. Obvykle zákaz návštěv, samozřejmě zvláště ženských. Jako po tomhle nešťastném výskoku. Ale sebetvrďší režim vždycky jednou musí skončit.

Přesně jako to bylo v Dějinách VKS/b/, respektive později v Dějinách KSSS, které měli ve vojenské škole jako samostatný předmět, kde stálo doslova a co si často připomínali: Za stolybinské reakce všechna represivní opatření zevšedněla...

Ovšem zároveň platilo, že čím tvrdší pronásledování a postihy, tím chytřejší figle se vymejšlely. Žádný chlap od života odloučený chlap se bez ženskejch neobejde, tím spíš voják. Nemluvě o tom, že ve všech armádách světa vždycky platilo: Můžeš si dělat, co chceš, zkrátka dělat všechno, nesmí se ti ale na to přijít nebo někdo tě při tom chytit!

Svobodárnu v Benešově tvořily takové uzavřené buňky. V každé byla koupelna a záchod, ale o hygieně se raději nezmiňovat. Každá buňka měla dva pokoje a v každém bydleli dva až tři vojáci z povolání. Jen někteří měli to štěstí, když byli ubytováni sami. Tomáš zatím to štěstí měl, Tarantík stále seděl v base a možná přemýšlel o nějakých humánnějších metodách jak pacifikovat Romy, i když ta jeho byla objektivně úspěšná, ale vysvětlujte to někomu, kdo nemá smysl pro nové výchovné metody, jeho by pochopil snad jen Makarenko.

Samostatné bydlení si vymohl i jeho soused. Ten k tomu měl racionální důvod, bylo o něm známé, že je samá ženská. A už se to o něm dost vědělo i nahoře na velitelství, takže se jen čekalo, aby se mu přišlo na další malér a mohli s ním vymést. Teď zrovna píchal jakousi Figárovou. Už její jméno signalizovalo, že je stvořená jen na to.

Ale byla pěkná, to se nedalo popřít!

Takže ani Tomášovi by nevadilo, že se jmenuje Figárová.

A Tomáš musel i uznat, že se vždycky chovala decentně, tedy alespoň když přišla, vklouzla totiž téměř neslyšně do sousedova pokoje, aby o tom víc dala najevo svou přítomnost, když realizovala důvod své návštěvy, Tomáš měl dosud pocit, že tak úpěly jen prvnicky. Vždycky mu připomněla svým chování jednu pamětihodnou větu z Faulknera: Řvala jako přejetej pes, byla to panna.

Jednou si tak pozdě večer soused s Figárovou užívali, že praskání postele muselo být určitě slyšet přinejmenším až na chodbě. Což asi byla pravda, někdo to na milého hochu nejspíš práskl a ještě než skončili spanilou jízdu, objevil se na svobodárně dozorčí posádky.

Nebo vůbec po Tomášově sousedovi už cílevědomě šli.

Ozvalo se zlověstné zabouchání na dveře:

"Dozorčí posádky, otevřete!"

Právo na nějaké soukromí samozřejmě ani náhodou. Nikoho by taky nenapadlo neotevřít, moc dobře se vědělo, že v takovém případě dozorčí otevře dveře náhradním klíčem nebo pozve zámečníka, který se mezi vojáky základní služby vždycky našel. Nebo měl jiné zkušenosti s otvíráním všeho.

Sotva první bušení na dveře doznělo, zcela nahá a nedomilovaná Figárová vyletěla ze sousedova pokoje a rovnou k Tomášovi pod příkrývkou: "Musíte mě schovat!" řekla rezolutně a přetáhla si okamžitě příkrývka přes hlavu. "Já se nebojím," šeptla stále přikrytá, "ale Olin by měl malér, jdou po něm!" potvrdila Tomášovo podezření.

Tomáš se proto jen zoufale zasmál.

"Vám to projde," šeptala tiše pod příkrývkou, "vy jste tu novejší a nic na vás ty nahoře ještě nevěděj!" měla svou logiku, možná už víckrát ověřenou životními zkušenostmi.

Hlavně asi s důstojníky místní posádky.

Soused teď mohl zcela bez obav otevřít dveře, rozesmát se, zatímco Tomáš si ještě ani nestačil uvědomit, co to s ním udělá, zvláště s jeho fyziologií, mít najednou v posteli rozjetou pěknou nahou ženskou, s naběhlými prsy, čekající na vyvrcholení a i jinak stoprocentně připravenou, když zatím slyšel jen její slastné sténání.

Dozorčí posádky zákonitě nejdřív vtrhl do místnosti sousedovy a byl dost roztrpčenější, že tu nepochodil. Aby si alespoň trochu zchladil žáhu, vrazil i drze do Tomášova pokoje, i když určitě nečekal, že by u něho mohl něco zvláštního objevit. Proto se jen tak běžně podíval na vyvaleného Tomáše, ovšem konsternovaného spíš kvůli něčemu jinému, než bylo počínání toho posádkového rapla.

Ten bezostyšně otevřel Tomášovu skříň a začal v ní hrabat. Snad hledal alkohol, ale do toho už mu vůbec i přes ten pomalu bezprávný stav nic nebylo.

Tomáš tam měl jablka od matky.

A o to víc mu bylo z toho trapně, i když by to těžko dokázal racionálně zdůvodnit.

"Co se tam hrabete? Co si to dovolujete sem lézt!" vzmužil se Tomáš a zároveň trochu vysunul zpod pokrývky, takže zároveň odkryl i nahou dívku, která sebezáchovně znovu stahovala příkrývku přes sebe.

Kupodivu to na dozorčího posádky platilo, protože se jen znovu na Tomáše podíval a beze slova vypadl z místnosti.

"Moc vám děkuju, zachránil jste Olina!" zvedla se dívka z postele, ale hned se zase nad Tomáše shýbla a políbila ho bleskurychle na tvář. "Jmenuju se Renata!" k Tomášovu překvapení se dokonce představila a ještě navíc ho políbila na přímo rty.

Vzápětí se začala od něho zvláště oddalovat, zvedla hlavu a prohnula se do oblouku, spíše se tedy těmi svými velkými a nyní spuštěnými prsy dolů natáhla nad něho a za jeho hlavu a přejela jimi, vlastně jen zduřelými bradavkami, po jeho obličejí. Tomáš už chtěl po ní sáhnout a přitáhnout ji k sobě, když se ve dveřích objevil jeho soused.

Chvíli si něco vedle v místnosti oba ještě vyprávěli, spíš se pobaveně smáli, jak se pravděpodobně takhle skvěle dostali z té zapeklité situace.

A za chvíli se znovu ozvalo známé vrzání postele a její ještě smyslnější vzdychání, jak možná ještě trochu prožívala ten stres a možná i to, že se jen přesunula z postele do postele od jednoho chlapa k jinému a zase zpět.

Kanadské žerty a jejich konce

Tomáš už vlastně taky byl tak trochu pamětník, měl nač vzpomínat a o tom i vyprávět, ačkoli zatím ovšem ne o všem a ne každému.

V sedmnácti měl Tomáš kamaráda, jakéhosi Jindru Vondráka, který byl sice také z Kutné Hory jako Tomáš, ale dělal průmyslovku v Čáslavi.

Moc mu to však ve škole nešlo, musel dělat po prázdninách reparát, aby prošel do dalšího ročníku. Přesto spolu prožívali letní měsíce na koupališti.

Jindra byl takovej moderně založenej kluk, tedy pěkně zarostlej, nechával si vousy, takže trochu vypadal jako Karel Hynek Mácha.

Tomáš v tu dobu dělal ve skladu v Pragovce pomocného skladníka, aby si o prázdninách vydělal pár korun, které by pak jako každý student lehce rozfofroval. Tam si z dlouhé chvíle nicnedělání s jedním spolupracovníkem na Jindru vymysleli žert. Zatelefonovali mu domů.

"Vondrák!" začal Tomášův spolupracovník, kterého Vondrák neznal. "Tady profesor Zoulák, čáslavská průmyslovka. Poslouchejte, Vondrák, vy u mě budete dělat zítra tu vopravnou zkoušku z matematiky. Učíte se vůbec?"

"Učím, pane profesore, učím!" blekotal překvapeně Vondrák, kterého by ani ve snu nenapadlo, že je to bouda.

"Vondrák, já jsem tady novej," objasnil profesor důvod, proč volá, "vás ještě neznám, takže já bych byl nerad, abyste přišel nepřipravenej. A nota bene, Vondrák," jako by si najednou profesor na něco vzpomněl, "poslouchejte, a jestli

jste zarostlejší nebo dokonce fousatejší, jak mají teď mladý ve zvyku, tak mi sem radši nejezděte! Já takový extravaganty nemám rád!" položil Tomášův kumpán telefon.

Tomáš ale už na ten podraz kamaráda zapomněl, šel nazítrá po kutnohorském koupališti a někdo neznámý ho pozdravil, kterého vůbec nepoznal, že do něho musel strčit, aby si uvědomil, s kým má tu čest.

"Proboha, Jindro, to seš ty?" zprvu byl Tomáš opravdu překvapený, ale potom už se rozpomněl a překvapeného jen hrál. "Voholenej, vostříhanej, člověče, co se to s tebou děje?"

"Představ si, Tomáši, že nějaká kurva...", začal vyprávět, co se mu nepříjemného stalo.

"Toho parchanta musíme dostat!" soucítil Tomáš s Jindrou, když ho viděl tak zohyzděného, že se ani nezeptal, jak jeho reparát z matematiky dopadl. "Víš, jak teď děsivě vypadáš?" podíval se na něho s hranými rozpaky. "Toho knechta musíme odhalit!"

Jenže tajemství netrvalo dlouho, Tomášův kámoš z Pragovky se tím začal chlubit a brzo se to dostalo k Jindrovi.

"Tomáši, jedna nula vedeš!" řekl Jindra Tomášovi při první příležitosti.

Zdánlivě se zdálo, že je se vším vyrovnaný, bere to jako bezvadnej fór.

Tomáš si tu vyrovnanost až odevzdanost vysvětlil tím, že Tomáš při opravné zkoušce uspěl.

Ještě o prázdninách byli Tomáš s Jindrou spolu na čundru na Velkém Dářku. Tam sbalili nějaké kočky. Moc se jim tam líbilo. Byla tam čundrácká svatba. Tomáš tam prožíval krásné chvíle s jednou dívkou, Majkou. Ta se do něho zamilovala a poskytla mu hned to první, co je taktičtější dát až jako poslední. I tak se Tomáš do ní zamiloval. Ale přece jen na kratší čas. Taky věděl, že brzo půjde na vojnu.

Vondrák, který všechno tohle pochopitelně věděl, tak po té příhodě s s vymyšleným profesorem Zoulákem nelenil, sebral se a za tou Majkou zajel až do východních Čech, odkud byla. A tam jí navyprávěl, že Tomáš chodí po Kutné Hoře jako tělo bez duše, naráží do kandelábrů a neustále pomateně šeptá: Majko, přijed', Majko, miluju tě!

Řekl to pravděpodobně tak přesvědčivě, že mu holka naletěla, sbalila si kufr se základní výbavou a přijela s ním do Kutné Hory. Jindra chtěl, aby hned šla za Tomášem domů. I s tím kufrem. Což se ovšem té dívce zdálo přece jen trochu přitažené za vlasy, tak souhlasila s tím navštívit Tomáše, až si své zavazadlo někam uschová.

Doma byla jen Tomášova invalidní matka.

Jindra otevřel vrátka a šel k domovním dveřím: "Dobrý den, paní Náprstková!" začal. "On vám to možná Tomáš ze strachu neřekl, že se oženil, ale tady je jeho manželka!" ukázal na Majku u domovních vrátek. "Já ale zas někam moc pospíchám, tak tady jí máte!" rychle se pro jistotu ztratil a chudinku Majku nechal stát na chodníku.

Tomášova matka lapala po dechu, Majka lapala po dechu, než se ta starší z nich, Tomášova matka, probrala, pozvala ji do bytu, posadili se a všechno se po pár minutách vysvětlilo.

Jindra Vondrák však ještě zavolal do Kolína, kde Tomáš zrovna dělal v železničním depu, představil se jako Tomášův otec, aby jeho syn okamžitě přijel domů.

Tomáš přijel domů, vyděšený, nevěděl co se děje, bál se, že se něco stalo s matkou. Ještě dlouho poté cítil úzkostné mrazení v zádech. Majka, na kterou Tomáš i přes iniciaci málem zapomněl, seděla v obýváku, cpala se zákusky, usmívala se, i máma se potutelně usmívala.

Tomáš si v duchu říkal, kamaráde, spadla klec!

Poprvé, a hned ses spálil.

Jak to říkají případně na Slovensku: Sotva som na babu spad, už som si ju musel brát!

Naštěstí se ukázalo, že tomu tak není, takže se s Majkou rozumně domluvili a Tomáš ji doprovodil na autobusovou zastávku.

Ještěže tak, přišel osmašedesátý rok, obsadila nás vojska Varšavské smlouvy, potom devětašedesátý, bylo první výročí a s ním demonstrace, chodili stále na koupaliště, kluci Tomáše lákali na čundr, ale tomu se moc nechtělo, měl zas jinou holku.

"Kluci, já na to kašlu, nikam nejedu," odmítal lákání Tomáš, "já jsem našel Na rovinách samopal, sem tam si zajdu do pískovny zastřílet," nejen se vytahoval, ale si i vymýšlel, protože chtěl být zajímavější.

"Hele," zbystrčili pozornost kluci, ostatně jak se dalo očekávat, "ukaž, kde ho máš?"

"Ale to nejde, kluci, já už mám do toho samopalů jen dvě patrony," vylouval se Tomáš, "na to zapomeňte, mohl by z toho bejt pěkněj průšvih," už se začal trochu bát, a proto je varoval.

Byl rád, že se mu podařilo je ukecat.

Jenže za dva měsíce, kdy na tohle své vytahování a vymýšlení Tomáš už zapomněl, přišla si pro něho policie.

A hned začalo vyšetřování: "Kde máš ten samopal!" vyjeli na něho jako později v případě pomyslné vraždy přímo.

Teprve teď si Tomáš vzpomněl, jak se idiotsky vytahoval a že mu to nyní může přijít pěkně draho.

Došlo mu taky, jak vůbec na tu nehoráznou pitomost přišel a nenapadlo ho nic ještě hloupějšího, než to policistům hned zatepla říct: Jeden můj kamarád měl starej německej samopal," lezlo to už z něho jako z chlupaté deky, "na vesnici s ním vždycky zapíral vrata ze dvora," muselo to znít policistům neskutečně absurdně.

Nedalo se pochopitelně očekávat nic jiného, než že tam policisté okamžitě vyrazili.

A zjistili, že Tomáš měl pravdu, samopal skutečně objevili a zabavili, což je upokojilo, i když dávno nebyl funkční. Ale policii někdy i takový úspěch pro vědomí vlastní důležitosti stačí.

Bůček se špenátem a s bramborovými knedlíky

Tomášovi se v armádě konečně dařilo. Stal se starším instruktorem kulturněvýchovné činnosti v Klubu Západního vojenského okruhu. Tedy uskupení vojsk, která se v případě vojenského nebezpečí měla stát válečným frontem a v němž pod velením československého generála měly být dokonce podřízeny všechny sovětské jednotky dislokované na našem území. A spolu s nimi a s celou republikou, zvláště její západní částí, byly určeny k likvidaci. Těžko by totiž někdo ten první raketojaderný úder přežil. Ale tato vojska se měla do svého totálního zničení dostat až k Rýnu, kam měl za nimi dorazit druhý sled Varšavské smlouvy, který měl dokončit porážku Západu v Evropě. Tedy podle sovětských plánů.

Ale tohle je konečně v tomto kontextu vedlejší, nikdo možnosti záměrného vypuknutí třetí světové války moc nevěřil, i když čas od času se uměle vytvořila militantnější atmosféra, aby to alespoň část vojska brala vážně a obyvatelstvo se nebouřilo.

Naštěstí Tomáš měl na starosti kulturu, nejspíš to nejslušnější, co se dalo v armádě podnikat, i když taky s jistými cíli.

Ted' směřoval ke Stochovu, místu poblíž Kladna, kde organizoval již po několikáté festival Armádní soutěže umělecké tvořivosti v divadelním představení, zpěvu a přednesu. Ospalé hornické městečko to na pár dní vytrhlo z nudy, proto tu tato akce měla úspěch.

Vojáci se sem těšili ani ne tak kvůli kultuře, ale aby vypadli na týden z kasáren, a taky kvůli ženským. Co taky může být pro mladé kluky kolem dvaceti zajímavější.

Takže na zájem si Tomáš jako organizátor nemohl stěžovat. Sešlo se tu vždycky kolem pěti set a někdy až tisíc soutěžících. Městečko událostí žilo. Tomáš tu byl stále známější. A nemohl se divit, že se mohl stát i terčem dalšího kanadského žertíku. Kdosi zavolal místnímu hostinskému, představil se jeho jménem a objednal na druhý den 380 porcí vepřového bůčku se špenátem a s bramborovým knedlíkem.

Nic netušící Tomáš přišel ráno do hospody na snídani a hned se k němu hrnul Šťastný hostinský: "Tak Tomáši, už se na tom pracuje!" dával najevo, že má radost z dobrého kšeftu.

"Na čem se pracuje?" zeptal se překvapený Tomáš.

"Co sis přece včera objednal!"

"Co jsem si objednal?" sraštil Tomáš čelo, což vždycky bylo znakem, že se cosi nepříjemného blíží.

"Pojď se mnou, já ti to ukážu!" myslel si hostinský, že v organizačním shonu Tomáš na objednávku zapomněl a táhl ho za rukáv do kuchyně.

Na kuchyňských stolech byly připraveny desítky bramborových knedlíků, kastrolky s vepřovým bůčkem a se špenátem.

"To je co!" nevyprchávalo nadšení z hostinského.

"Co s tím chceš dělat?" zeptal se naivně Tomáš.

"Co já s tím chci dělat? Ty přece s tím máš nějaký záměr, ty sis to objednal!" už začal hostinský trochu střízlivět.

"Já jsem si ale nic neobjednal..." řekl Tomáš nejspíš dost přesvědčivě, že hostinský strnul a kuchař s pomocným personálem přestali pracovat, jako kdyby někdo při známé hře vykřikl Štronzo! Nebo se po píchnutí Růženky do prstu celý zámek ponořil do spánku.

"Řekni mi, Tomáši, že je to nějaké fór a já se z toho na místě poseru!" pochopil hostinský, že nejspíš došlo k tomu nejhoršímu, co se mu mohlo stát a přestal mít servítky.

"Tak to tedy fór je, i když dost blbej," připustil Tomáš. "Copak ty mě v telefonu nepoznáš?"

"Jo, když někdo vobjedná něco takovýho, tak jsem asi něco jako tetřev hlušec," nebyl hostinský nikdy tak sebekritický.

"Co s tím chceš dělat?" šel Tomáš blíž ke kuchyňským stolům.

"To bych taky rád věděl... Skoro čtyři stovky porcí... To jsme tu naposled dělali, když tu byl Tonda Zápotocký někdy po válce... Jenže řízky s bramborovým salátem," začal vzpomínat hostinský.

"Jenže Tonda Zápotonda nebo Tonda Kolenatej ze Zákolan, jak mu tu říkali, si místo toho dal krupicovou kaši, měl zničeněj žaludek ze Sachsenhausenu," vmísil se do rozhovoru kuchař.

"Tenkrát to ale platil Úřad vlády nebo prezidentská kancelář, už nevím, co Zápotockej byl, jestli prezidentem nebo předsedou vlády, ale teď je to na Tomášovi!" kývnul hostinský směrem k němu.

"Jak to na mě?" urazil se Tomáš, i když už přemýšlel, jak se z té překérní situace co nejelegantněji dostat.

"Přece nemůžeš popřít, Tomáši, že určitou odpovědnost za to máš!" trval na svém hostinský, i když už ne moc přesvědčivě.

"Jakou já mám za to mít odpovědnost? Že ti nějaký blbec zavolá a ty mu na to skočíš?" bránil se Tomáš.

"Promiň!" omluvil se hostinský, pochopil, že přestřelil a bez Tomáše se z téhle nepříjemnosti nedostane.

Tomášovi to jako obvykle v podobných situacích začalo pálit. Šel k předsedovi národního výboru a v místním rozhlase spatra přednesl přednášku o zdravé výživě, k níž patří zvláště pěkně prorostlý vepřový bůček s bramborovým knedlíkem a se špenátem.

A v závěru vybídl občany, aby doma nevařili a přišli na oběd do restaurace za pouhých 8,70 Kč, čímž předběhl reklamu o několik desítek let.

Tomášova slova byla asi natolik nepřesvědčivá, že ji brali jako vtip a do hospody skutečně přišli. Na poslední se už vepřový bůček se špenátem a s bramborovým knedlíkem nedostal a museli si objednat něco jiného.

Ale podobné události nemají nikdy jen takový konec.

Večer při závěrečné přehlídce vítězných divadelních souborů a jednotlivců, za přítomnosti představitelů Ministerstva obrany a Hlavní politické správy Československé lidové armády včetně jednoho generála, tu vystoupil i soubor Jánošík.

Zelenaj sa bůčku, pěkně pomalůčku, valach peknu ženu má... zpíval mladý sólista v jánošíkovském kroji.

A jak zaznělo *Zelenaj sa bůčku*, zvedly se tři desítky přítomných a šněrovaly si to k záchodům.

Přítomný zástupce náčelníka Hlavní politické správy okamžitě nechal ustavit vyšetřovací komisi, co vedlo část přítomných k tomu, že při zpěvu písně *Zelenaj sa bůčku* opustilo sál.

Po několika měsících se komise své funkce vzdala, nevyšetřila nic, a jako obvykle, postoupila problém k řešení nižšímu stupni velení, tedy okruhu.

A protože dopis přišel z Hlavní politické správy, zavolal si Tomáše sám velitel okruhu.

Tomáš už na epizodu dávno zapomněl.

"Co to má znamenat, soudruhu nadporučíku!" otočil generál Smutný dopis směrem ke stojícímu Tomášovi.

Tomu se už z časového odstupu zdála událost tak absurdní, že se rozhodl veliteli okruhu říci pravdu. V dobré víře, že velitelé mají přece jen větší smysl pro humor než političtí pracovníci.

Tomáš se mýlil.

"Jste pěkní ptáci!" neodpustil si generál a vyrazil Tomáše z kanceláře.

Naštěstí zůstalo jen u toho.

Což u generála Smutného byla určitě výjimka, obvykle nic svým podřízeným neodpouštěl.

Svatba a podivná noc v e vězení

Tomáš se skamarádil s Janíkem, který u něho dělal knihovníka. Bylo to ale takové trochu nerovné přátelství, protože mu bylo Janíka spíš líto. Vzbuzoval v něm pocit jako při četbě dávného publicistického seriálu Jednomu člověku něco chybí. Ten se kdysi v jakémsi obrodném procesu zrodil v zemi na východ od nás.

Tomášovu příteli totiž chyběla odvaha namluvit si jednu dívku.

A ke všemu se s tím svěřil Tomášovi.

V dobré víře, že mu pomůže.

Janík Tomášovi vzdáleně připomínal jiného kamaráda, tak vzdálenému životu, že intimní přiblížení se k přítelkyni považoval za dispozici, danou jen jí.

Jako by neexistovalo tisíce a milióny jiných žen s identickými předpoklady.

V tom byla jeho víra a zanícení krásné.

Že ten dar sblížení se mu v životě může dostat jen od ní, jenom od ní.

Janíkovi chtěl Tomášovi pomoci. S jistou povážlivou rituálností, pouze jemu vlastní, reálnou jen ve vzdálené historii. Ale věřil v její znovuvzkříšení.

Zvlášť ve městě, které dalo zemi Ornesty, tedy i Jiřího Ortena.

A tak s kyticí v ruce zaklepal jednou Tomáš u dveří městského domu. Měl hned napoprvé štěstí, otevřela mu matka Janíkovy vysněné dívky.

"Dovolte, abych se představil. Jmenuji se Tomáš Náprstek. Jsem přítelem Jana Nebeského, kterému se líbí vaše dcera, ale nedokáže v sobě přemoci ostych ji oslovit...," promluvil Tomáš málem jako kněz.

Dívčina matka se nadechla, aby nejspíš s ním vymetla, ale v ten kritický okamžik jí Tomáš podal kytici růží.

Moc dobře totiž věděl, že nic tak ženu nezломí jako květiny.

Žena rozpačitě přijala kytici a dokonce se při tom i začervenala:

"Pojďte dál!" zvala ho do bytu.

Sotva překročil Tomáš práh, do síně vstoupil její manžel, tedy dívčin otec.

Nejspíš mu bylo divné, co se u domovních dveří děje.

"Tady pan...," nevzpomněla si dívčina matka v ten bizarní okamžik na mé jméno.

"Tomáš Náprstek," uklonil se Tomáš směrem k muži a podal mu vizitku, což na muže přece jen udělalo dojem.

"Pan Náprstek má přítele, kterému se líbí naše Hanka..."

Muž si přestal prohlížet vizitku a už se zas na Tomáše díval známým pohledem Noaco? Ale když viděl, že je v tmavých šatech a dokonce v čisté bílé košili a s motýlkem, jen ustoupil a pozval ho do obývacího pokoje.

Prostě jednu z těch těžších situací svého života tímto archaickým způsobem Tomáš zvládl.

Vztah Janíka a Hanky skončil svatbou.

Tady je ovšem počátek jiné story, kterou Tomáš nikdy nepředpokládal, a která podstatně zasáhla do jeho života.

Byl samozřejmě pozván na svatbu jako svědek. A co ho zaskočilo, druhým svědkem byla Janíkova sestra Jitka, o níž neměl ani tušení.

Tu mu přítel, přes jeho úspěšné služby, zapřel.

Jitka byla typem lásky na první pohled.

Aspoň pro Tomáše.

Věřil v úspěch, byl v tu dobu i na vrcholu své dosavadní vojenské kariéry.

Navíc si koupil nové auto, které od malička považoval za značku svých snů.

Jenže nic z toho na Jitku neúčinkovalo.

Až byl blízko toho požádat Janíka o protislužbu.

Ale ten krok se mu zdál nefér. Nemluvě o tom, že by něco takového považoval za ponižující. A tak proti vlastnímu předsevzetí, s vědomím, že přijel autem, navíc novým a pěkně drahým, začal pít...

Nikdy ovšem nepil tak, aby nevěděl, co dělá, a druhý den zjistil, že měl okno. Dopoval se alkoholem v dobré víře, že bude přece jen vtípnější. Což se mu kupodivu trochu dařilo, že zaujal i Jitku. Ale nic víc. Pomalu se schylovalo ke konci svatební veselí. Janíkova rodina zůstala spát u Hančiných rodičů.

Nepřicházelo v úvahu, že by zde mohl zůstat i Tomáš. Stejně tak těžko mohl odjet. Natolik byl odpovědný, bál se přijít o řidičský průkaz nebo rozbít auto.

V okamžik loučení, kdy mu nezbývalo nic jiného než přespat ve vymrzlém autě, ho napadla ještě spásnější myšlenka, než když Janíkovi namlouval Hanku.

Zavolal totiž na policii:

"Soudruzi, nadporučík Náprstek, já vím, že oč vás ted' požádám, není ve vašich povinnostech. Ale já mám o vás vysoké mínění. Ted' jsem na jedné svatbě a po rozvozu hostů jsem nevydržel, abych něco neupil. Ale zůstat zde nemohu, mám však před domem úplně nové auto, za jehož volant bych nerad sedl. Nemohli byste za mnou přijet a ten automobil mi zavést pár kilometrů do mého bydliště?"

Na druhém konci telefonního sluchátka byl chvíli zvláštní klid. Volaný nejspíš překonával náběh k infarktu. Tomáš však měl štěstí. Službu konajícímu policistovi nechyběl smysl pro recesi a přijel s dalším strážmistrem pro něj. Tomáš samozřejmě již předem děkoval a daroval jim od hostitelů láhev. K jeho překvapení mu policisté navrhli, abych s nimi jel na strážnici a že spolu to víno vypijí. Spíš Tomáš, oni jen symbolicky, tak byli překvapeni jeho důvěrou v jejich občanskost a demokratičnost.

U lahve se jim Tomáš svěřil se svým neúspěchem u Jitky. Asi musel vypadat dost zdrceně, přítomní policisté totiž přes všechnu svou špatnou pověst začali přemýšlet. Výsledkem jejich intelektuálního úsilí byl plán zajet pro Jitku k Hančiným rodičům a předvést ji v souvislosti s Tomášovým předpokládaným výsledkem. Důvody jí chtěli sdělit až na místě. Před příjezdem Jitky Tomáše vstřčili do vazební cely. Po příjezdu Jitku poslali za ním, aby ji mohl říct o svých problémech. Poté zinscenovali vážný případ, ke kterému všichni museli odjet. Jitku pro jistotu nechali ve vazbě se Tomášem.

Svatbu měli za několik měsíců. Pospíchali. Svědkem byl Janík. A druhým policista s tak originálním nápadem.

Od té doby Tomáš nevěřil, že o policistech se dají vyprávět jen špatné vtipy.

Útěk do Vídně

Nakonec přes všechny lapálie Tomáše vyslali i do Vojenské akademie v Bratislavě si tu kulturu i vystudoval. Nebyl by to ovšem on, aby se i tady nedostal do problémů.

Jednou onemocněl a zůstal ležet v Malackách, kde bydlel jako důstojník v soukromí. Když přišel po týdnu na ošetřovnu ve škole na kontrolu, sestra při pohledu na něho se zděsilo:

"Tomáš, čo ty tu robíš?" vytřeštila překvapením oči, že ho vidí.

"Čo by som tu robil," zareagoval Tomáš spontánně slovensky.

"Preboha!" zaskučela sestra, jako by ji někdo v ordinaci přepadl, takže hned přiběhl lékař, který byl ve vedlejší místnosti, a když viděl Tomáše, vystřelil na chodbu a zase se rychle vrátil:

"Musíš sa okamžite hlásiť v kancelárii číslo 217!"

"Čo bych tam robil?" divil se Tomáš, "Já jsem přišel přece na kontrolu! " ale už mu podvědomě začalo docházet, že se asi něco dost nepříjemného stalo a týká se nejspíš i jeho.

"Čo bys tam robil? Chod', nemožem ti nič správať!" mluvil s ním doktor slovensky, i když byl taky Čech jako Tomáš.

Takže Tomášovi nezbyvalo než ještě s poslední troškou zmužilosti zakroutit nevěřičně hlavou a jít.

Jak tak šel po chodbě, Tomáš bleskurychle uvažoval, co se tak asi vážného mohlo stát, ale na nic zrovna pro něho nebezpečného nemohl přijít.

Zaklepal proto na dveře, nečekal z nedočkavosti ani na vyzvání a vstoupil do kanceláře.

Tam seděl za stolem civilista a to ve vojenském prostředí vždycky zavánělo pořádným průšvihem.

"Já jsem nadporučík Náprstek," představil se Tomáš jen tak neformálně, protože si i přes možné problémy říkal, proč by se měl hlásit jako důstojník nějakému civilistovi.

"To by mohl říct každý!" vyštěkl na Tomáše dost sebevědomě neznámý civilista. "Jak mi to chcete dokázat?" požadoval nelogicky.

"Kristova noho!" ujelo bezděčně Tomášovi. "Jak a hlavně proč bych měl někomu dokazovat, že jsem, kdo jsem?" nedal se hned tak Tomáš zaskočit a zastrašit, i když přece jen tušil nějakou zradu. "Jinak přece mám služební průkaz!" sáhl automaticky do kapsy na prsou. "Tady je!" podával jej cizímu muži.

"A máte pas?" byl zvědavý neznámý.

"Samozřejmě, že mám!" sáhl Tomáš do druhé kapsy.

"Tak mi ho, laskavě, ukažte!" zvedl se civil milostivě i ze židle a šel k Tomášovi.

A prohlížel si nejdříve ze všech stran pas, jestli snad není padělaný, a pak v něm listoval jako v kalendáři: "Člověče, víte vo tom, že máte bejt teď ve Vídni?" podíval se upřeně Tomášovi do očí. "To jsem blázen!" kroutil hlavou a podával Tomášovi oba dokumenty zpět.

"Co bych dělal ve Vídni, když jsem ležel jako Lazar v Malackách? A teď jsem přišel k doktorovi na kontrolu!" nabyl Tomáš sebevědomí.

Ale hned mu začalo docházet, oč se možná jedná. Studoval na akademii teorii kultury a měl jet se svou učební skupinou do Maďarska na prohlídku nejruznějších pamětihodností. Dokonce se hovořilo i o tom, že by mohli jet přes Vídeň, kde je také hodně třeba muzeí, což se jim spíše zdálo jako sen o vzdálených jezerech než realita.

"Podívejte se!" ukázal teď Tomášovi už ne úplně neznámý, ale určitě někdo z vojenské kontrarozvědky nebo státní bezpečnosti, nějaký pohled. Na pohledu byla adresa:

Jitka Náprstková

Nádražní 573

Kutná Hora

Vedle byl text: Srdečný pozdrav z Vídně Ti zasílá brácha

P. S. Už se nevrátím!

"Jak to, že jste se vrátil!" vyrazil na Tomáše kontrabrácha nebo estébák nejspíš v přesvědčení, že ho tam západní rozvědky stačily za pár dní vyškolit a poslat jako agenta zpátky.

"Nemůžu se odněkud vrátit, když jsem tam ani nebyl!" měl teď Tomáš pocit, že reaguje logikou dobrého vojáka Švejka.

"Nedělejte si ze mně legraci, že můžete odněkud poslat pohlednici a vůbec tam nebyt!" měl ovšem muž proti Tomášovi policejní logiku.

"Teoreticky to přece možný je, soudruhu...," podíval se Tomáš na určitě tajného policistu, protože už věděl, že z tohoto maléru se rozhodně nic vážnějšího nevyklube.

"Jenže mě nezajímá, co je možný teoreticky, ale prakticky!"

"Prakticky je možný, že já bych tady ten pohled vypsal, a někdo by jej z Vídně mohl poslat ne?" podíval se Tomáš do očí tajnému, který byl pro změnu teď sám zaskočený.

"Vy byste byl něčeho takového schopen?!" opřel se policista o desku kancelářského stolu a z toho jeho hlasu se nedalo rozpoznat, jestli se Tomáše ptá nebo si to o něm skutečně myslí.

"Nebyla přece řeč o tom, co jsem schopen a co ne, soudruhu...;" zase se Tomáš podíval na muže před sebou, se zámlkou, že by už bylo záhodné, aby se mu představil. Ale když se jeho jméno nedozvěděl, tak vytušil, že to asi nedozví, protože tihle muži si chrání své inkognito, jak jen mohou, a tak jen dokončil větu: "Ptal jste se mě, jak je možný odněkud poslat nějakou zprávu," zatvářil se Tomáš tajuplně, "a vůbec tam nebýt!"

"Přestaňte si ze mě dělat srandu, soudruhu nadporučíku!" teď se neznámý opravdu naštvál. "Můj čas je na tyhle hrátky až příliš drahocenej!" zatvářil se důležitě. "Nejdřív byste musel ten pohled ve Vídni koupit!"

Teď Tomáš okamžitě vytušil, že je na koni: "Vy, soudruhu, nevíte, že v Praze se za naše peníze prodávají pohlednice pomalu z celého světa?"

Neznámý se na Tomáše nasupeně podíval a okamžitě začal vytáčet na telefonním přístroji nějaké číslo: "To jsem já, Franto!" ani teď se muž nepředstavil. "Slyšels

někdy o tom, že by v Praze prodávali pohlednice? Třeba Vídně?... Neslyšel, že? Já taky nikdy ne!" podíval se výhrůžně na Tomáše. "Ale pro jistotu to někde prověř!" vzal do ruky ze stolu tužku a začal si točit v prsech.

Tomáš usoudil, že by se celá věc mohla zbytečně komplikovat, a tak se raději svěřil se svou domněnkou, co se pravděpodobně mohlo stát: "Já mám nejen manželku Jitku Náprstkovou, ale i sestru Jitku Náprstkovou..."

"A co tím chcete říct?" přerušil ho tajný.

"Mohu sestře zavolat?" sáhl Tomáš po sluchátku.

"Počkejte, proč byste volal?" snad si ten kontrabrácha nebo estébák myslel, že chce někoho varovat.

"No, chci se ségry zeptat," volil raději familiární tón, což u jeho vyšetřovatele zabralo, "oč vlastně jde..."

"Řekněte mi to číslo!" choval se policista jako kdyby vyšetřoval nejdůležitější případ za svou kariéru.

Tomáš mu číslo klidně nadiktoval a muž jej vytočil.

"Tady jí máte!" byla na druhém konci určitě sestra.

Policista se naklonil blíž ke sluchátku, aby lépe slyšel, co Tomášova sestra bude říkat.

"Ahoj, Jitko! Ty máš ještě nějakýho jinýho brácha, než jsem já?" neodpustil si ironii.

"Chceš urazit někoho z našich rodičů?" rozesmála se nad tou otázkou Tomášova sestra.

A policista se na Tomáše podíval ještě podezřívavěji.

"Neblbni, Jituš, já jsem tady vyslýchanej na policii, tak mi není tak úplně do srandy, že ti z Vídně psal pohled nějakej imaginární brácha!" už toho začal mít Tomáš dost.

"Jo, tak říkáme jednomu mému kámošovi, kterej před pár dny odjel s kapelou někam do Rakouska... Že von tam blbec zůstal?" zděsila se najednou nad tou možností Jitka.

"Samozřejmě, že tam zůstal!" řekl Tomáš.

Policista nelibě zakroutil hlavou.

"Jo a policie ten tvůj pohled vod něho zabavila a já teď v tom lítám, že jsem utekl já!"

"Jak to, že mi může policie zabavit nějakej pohled?" divila se, nejspíš ji nenapadlo, že ji může poslouchat i někdo jiný než vlastní bratr.

Teď už byl policista na mrtvici a natáhl směrem k Tomášovi ruku, aby telefon položil.

"Von to blbec říkal, že zůstane jednou za kopečkama!" pokračovala Jitka.

Policista vytrhl Tomášovi sluchátko z ruky: "A jak to, slečno nebo mladá paní, že jste to podezření nehlásila okamžitě na policii?"

"Nevím, s kým mluvím," odmítla odpovědět Jitka.

"Nestačí, když vám bratr naznačil, že je na policii?"

"Nestačí!"

"Tak tady policie!"

"A vy nemáte jméno?" nenechala se Jitka zastrašit.

"To si vyřídíme jinde a jinak!" praštil policista telefonem.

"Jak to, že jste své sestře vyzradil, že jste na policii, její přítel emigroval a někdo zabavuje korespondenci!" vyjel na Tomáše policista.

"Moje sestra zas tak není blbá, aby jí nedošlo, co se asi stalo a kde jsem," nenechal si už Tomáš líbit všechno.

"No dobře," slevil tajný. "Ale o tom, že jsme pozdrželi jednu pohlednici jste nemusel zrovna hned troubit do světa!"

"Zatím jsem to řekl z vašeho popudu jenom mé sestře."

"Vidím, že o celé kauze budeme muset sepsat protokol a zavázat vás mlčenlivostí."

"Když na to máte čas...," podíval se Tomáš na muže. "Drahocenný čas...," vrátil mu ironicky jeho výraz.

"Jen se nedělejte!" sedl si muž znovu za stůl. "Je vidět, že vám v tom kulturně-politickém aparátu pěkně narostl hřebínek... Jděte raději!" milostivě ho propustil nebo spíš vyhodil.

A Tomáš musel desítkám lidí vysvětlovat, co se vlastně stalo, protože jeho historie se roznesla po celé škole.

Někteří blízcí přátelé dokonce Tomášovi z očí do očí řekli: "Proč jsi tam, vole, opravdu v tým Vídni nezůstal?"

Jako by tam vůbec někdy byl.

A měl někdy naději se tam ve svém životě dostat.

Japonská motorka a polní záchody

Každý student už už aby skončil školu, ale pak celý život vzpomíná, jak tam bylo krásně. To si říkal i Tomáš, když skončil studium teorie kultury, protože šel z cvičení na cvičení. Varšavská smlouva si na ně potrpěla. A aby byla co nejmasovější, i když se na ně dostávalo peněz stále méně.

Vojáci často dělali všechno pro to, aby se cvičení vyhnuli. Ale když už se jich účastnili, tak obvykle překonávali sami sebe. Zvláště na takzvaných spojeneckých cvičeních, kdy nad výkonem československých vojáků ostatní žasli. I když před tím si třeba za deset korun mezi sebou prodávali filcky, aby cvičení raději proleželi na ošetřovně.

Ačkoli se Tomáš už dávno rozloučil s automobilním vojskem, láska ke všemu, co se pohybovalo silou motoru, mu zůstala. Zvláště když viděl z tohoto oboru něco zbrusu nového. Třeba na spojeneckém cvičení v Polsku obdivoval na jedné ulici, kde se kolona zastavila, krásnou novou japonskou motorku.

Skupina Rómů, která byla na korbě vozidla, jejímž byl Tomáš velitelem, ani tak nežasla nad motorkou, jako nad nelíčeným zájmem, který jejich dočasný velitel projevoval.

"Pekné, čo?" řekl vojín Lacko Tomášovi.

"Bezvadný!" prohlížel si Tomáš každý detail.

"Chcel byste mať, súdruh nadporučík, taký bazmet?" zeptal se Lacko, který byl spolu s ostatními Tomášovi vděčen, že je vzal na auto s politickoosvětovým materiálem, protože se ztratili od své jednotky.

"Kdo by nechtěl mít něco tak krásnýho!" přiznal upřímně Tomáš.

Ještě nevěděl, že Rómové se od své jednotky ztratili proto, aby se zásobili z jednoho kiosku polskou vodkou wyborovou a nějakým tím kartonem cigaret, které celou cestu konzumovali, takže zúčastněný pozorovatel by mohl nabýt dojmu, že se na korbě větriesky přesunuje i část lihovaru a výroby cigaret.

Škoda, že kolona se opět pohnula a Tomáš si musel sednout do kabiny vedle řidiče. Okamžitě však usnul, i když popojeli jen pár desítek metrů a znovu stáli. Ale to už byl Tomáš v limbu.

Když se probudil, byli hezkých pár kilometrů od místa, kde před tím zastavili.

Tomášovi se zdálo, že na korbě je podivné ticho.

"Kde jsou cigoši?" zeptal se řidiče auta.

"Asi si někam odskočili," jen tak ledabyle odpověděl řidič, který už měl řízení plné zuby a sotva tu větu dopověděl, opřel si hlavu o volant a usnul.

Tomáš vylezl z auta, aby se protáhl. I z ostatních automobilů, bojových vozidel pěchoty a jiné techniky vylézali velitelé vozů, řidiči a vojáci, aby si zapálili, proběhli se a nebo si jen tak popovídali s ostatními.

Jaksi z nějakého podvědomého impulsu šel Tomáš k zadní části vozidla, aby se přesvědčil, zda mu tam Rómové nenechali nějaký nepořádek.

Na podlaze korby, obložená politicko-osvětovým materiálem, stála ta krásná japonská motorka - dvanáctistovka.

"Kristova noho!" zděsil se Tomáš. Co teď? začal mu mozek pracovat na plné obrátky. Když to řekne veliteli kolony, nezabrání tomu, aby polská policie nezahájila vyšetřování.

"Hele, Martine!" začal hned Tomáš familiárně řidiči tykat. "Okamžitě předstírej, že máme poruchu!"

"Proč?" zvedl řidič neochotně hlavu z volantu.

"Podívej se dozadu!" ukázal Tomáš k okénku kabiny, z něhož bylo vidět na korbu.

Řidič ospale otočil hlavu.

"Vidíš to!"

"Co?"

"No tu motorku!" byl Tomáš na mrtvici.

"A co má bejt?" zakroutil řidič hlavou.

"Co co má být?" podíval se Tomáš řidiči popuzeně do očí, zda se snad nezbláznil.

"Tys o tom věděl?"

"Jistě!"

"A proč jsi mi něco neřekl?"

"Já jsem myslel, že se vám líbila..."

"Copak to ale znamená, že když se mi něco líbí, že to hned musím ukrást?"

"Já jsem myslel, že jste s těma cigošema dohodnutej!" dorazil řidič Tomáše.

"To snad nemyslíš vážně?" podíval se Tomáš na řidiče vyčítavě.

"Něco takovýho přece před cigošema nemůžete říkat ani náhodou...," trochu už řidič slevoval. "Chtěli vám udělat radost, když jste je nenechal ve štychu, když udělali tu trafiku," měl své vysvětlení řidič.

"Tak hele," přerušil ho rozhodným způsobem Tomáš, "vylez z vozu, zdvihni kapotu a máme poruchu!" řekl v okamžiku, když se kolona znovu rozjížděla.

A kvůli nim museli zase zastavit.

Hned byl u nich velitel kolony: "Kurva, Tomáši, co zas máš?"

"Jak to, co zas máš?" okamžitě se bránil Tomáš.

"Kvůli nějakýmu posranýmu agitačnímu materiálu!" bylo vidět, že je velitel kolony pěkně naštvaný.

"Ne," naštvál se teď i Tomáš, "máte v bordelu auta!" nedal se a v tom okamžiku zapomněl, že lže.

"Co je tomu?" obrátil se velitel kolony k řidiči.

"Zasranej karburátor," odpověděl řidič a ani se na velitele nepodíval.

"To mi neříkej ani v legraci!" popudila ta odpověď velitele kolony. "Až to opravíš, tak jed' na toto shromaždiště!" ukázal řidiči místo na mapě. "A až se vrátíme, tak si to spolu vyřídíme!" řekl výhrůžně a odběhl.

"To teda mám radost!" podíval se řidič vyčítavě na Tomáše. "Myslel jsem si, že dostanu za cvičení opuštěák, a teď budu rád, když mě nezavřou za špatnou údržbu vozu."

"Copak jsem mohl něco takovýho předpokládat?" dostával se Tomáš stále víc do defenzívy.

"Už jsem vám řek, že před cigošema je třeba, pokud jde o některý pikantní věci, radši mlčet!" práskl vzteky kapotou, když kolem něho projelo poslední vozidlo kolony.

"Tohle nemá cenu, Martine! Musíme štandopéde zpátky!" lezl Tomáš zpátky do kabiny.

Když se vrátili na místo činu, raději včas uhnuli, protože na místě už byla policie a museli proto motorku vyložit o kus dál na osamělém místě.

"Nikdy bych byl neřekl, že ti kluci mají takovou obrovskou sílu," konstatoval Tomáš, když s řidičem celí zpocení dostali motorku z korby a s úlevou odjížděli na shromaždiště.

"Jo, to je na nich jediná zajímavá věc," připustil řidič. "Taky jsem se vždycky divil, když v jistých okamžicích tihle naši o trochu snědší spoluobčané, jinak leniví, a hlavně osudem zesláblí, jak aspoň tvrděj, najednou si počínají jako lamželezové, když jde o věc. Nikdy bych byl nevěřil, že třeba dokážou vylízt na sloup elektrickýho vedení. A vidíte, soudruhu nadporučíku, v naší vesnici odřezali dráty až ke vzdálený druhý vesnici, protože byly měděný..."

Tomáš se na Martina nechápavě podíval.

"Myslím ty dráty!" doplnil řidič, když viděl Tomášův překvapený pohled.

"Hele, ať jsme radši pryč!" probral se Tomáš. "Než nás tu někdo ještě uvidí!" rychle se rozjeli a Tomáš nabídl Martinovi cigaretu.

Samozřejmě, že velitel kolony tu poruchu Tomášovi neodpustil, a hned jak přijeli na místo soustředění, dal mu kromě politicko-výchovné činnosti na starost provoz hygienických zařízení. I když tím riskoval, že si Tomáš bude stěžovat, jak tím znevážil tak důležitou osvětovou činnost, kterou měl v popisu funkce na cvičení.

Hygienická zařízení nebyla totiž jen tak jednoduchá a prostá záležitost.

Znamenalo to postavit záchody pro tisíce vojáků. Pro důstojníky plechové a samostatné kabiny. Pro mužstvo společné a otevřené po šestadvaceti na jedné straně a stejný počet na druhé jen tak nad vykopanými jámami. Místo na posezení byla z umělé hmoty.

Vojáci, protože byla zima, místo aby si na promrzlá prkýnka sedali, raději si nad ně stoupli, takže brzy vypadala děsivě, že je raději ti útlocitnější utrhli, hodili pod sebe do jámy a vykonávali svou potřebu jako na tureckých záchodech.

Jak Tomáš brzo zjistil, chybělo 78 prkýnek.

Nezbývalo nic jiného, než ustanovit komisi, jejímž předsedou se určil Tomáš.

Ale nakonec, co jiného, museli prkýnka protokolárně odepsat.

Protokolární zápis končil větou: "A to je vše, co lze dodat k loupeži 87 záchodových prkýnek."

Když si to velitel přečetl, rozesmál se: "Tomáši, to je tak geniální, že tě odměna nemine!"

Bohužel, zpočátku minula.

Vzpomněli si na to porouchané auto.

Ale pak na to zase zapomněli, což se i v armádě stává.

Danajský dar

Tomáš by nepopřel, že přes lásku k autům se mu v kulturní práci líbilo víc. Taky proto, že měli slušného nadřízeného. Uznávali ho všichni, byl to dobrý šéf, že stále přemýšleli, jak mu udělat radost, když je nechává dýchat, což v téhle branži a režimu nebylo zas tak jednoduché. Jenom měli strach, aby obdarovaný nedopadl jako obvykle skončil doktor v Steinbeckově románu Na plechárně. Aby však měl radost nejen jejich šéf, ale pobavili se i ostatní. Když konečně na jeden nápad přišli, půl roku předem to nadřízenému signalizovali.

"Ten dárek bude nesmírně zajímavý!" řekl jeden z podřízených.

"A zároveň prospěšný!" dodal druhý.

"Kolem toho bude legrace, všichni se zasmějeme!" sliboval třetí,

"Budou z toho mít radost i tvé děti!" nezapomněl prozradit čtvrtý.

"Staneš se populární i na sídlišti, kde bydlíš!" předpovídal pátý.

"Ušetříš mnoho peněz!" velebil dárek šestý.

"Můžeš se přitom i poučit!" mluvil o další prospěšnosti dárku sedmý.

Prostě jako sudičky, které nebyly jen tři, ale víc než vzpomenutých sedm.

Takhle svého nadřízeného jeho podřízení kulturní pracovníci napínali a napínali.

Rozhodli se také, že k předání daru využijí té nejslavnostnější příležitosti, jíž určitě bylo zakončení Armádní soutěže umělecké tvořivosti, která se konala pod šéfovou záštitou.

Den před koncem soutěže konečně dárek i koupili a dali jej do obrovské krabice.

Šéf zakončoval soutěž, děkoval účastníkům, porotám a návštěvníkům, a když domluvil, vstoupili na jeviště jeho podřízení s tou největší krabicí, jaká se dala sehnat.

Náčelník celý šťastný a také patřičně zvědavý se rozhodl krabici okamžitě otevřít, protože sál byl zcela nabitý, a tak se chtěl před všemi pochlubit. Sice se mu dost třáslly ruce, když rozvazoval spleť provázků, dokonce musela přiběhnout jeho sekretářka s nůžkami, aby se svou nemotorností neznemožnil, když konečně roztrhl lepenkové víko krabice.

Po jistém zaváhání se najednou ozvalo vyděšené kvok kvok kvok a z krabice vyletěla nádherná bílá slepice.

Šéf jen zařval a vyskočil, jak se lekl, slepice vyskočila z krabice, začala pobíhat po pódiu až se nakonec za smíchů diváků rozhodla zalétnout mezi ně.

Šéf se rozhodl za ní běžet, ale když viděl nesmyslnost svého počínání, pronásledování svého daru se vzdal.

Spojeným úsilím desítek lidí se jí pak podařilo chytit, zpacifikovat a znovu dát do krabice.

Ale protože šéf byl nejen kulturní člověk, ale zároveň citlivka, slepici nezabil a vzal si ji domu. Děti si s ní hrály a zvykly si na ni tak, že se jí nechtěly za žádnou cenu zbavit.

Ale když v celém bytě bylo pomalu hůř než ve slepičárně, rozhodl se šéf pro rázný čin a vyměnil slepici s jedním venkovanem za padesát čerstvých vajíček.

Vrabčákova nečekaná návštěva

Tomáš seděl ve své kanceláři zástupce náčelníka klubu okruhu a liboval si, jak se mu konečně podařilo vykonávat funkci, které ho bavila.

Což neměl.

Tedy si libovat.

Ve dveřích se totiž objevil náčelník politické správy vojenského okruhu generál Pašan.

Tomáš vyletěl do vzorového pozoru a zahlásil se: "Soudruhu generále, nadporučík Náprstek při osobním plánování!" všiml si v tom kritickém okamžiku, že má před sebou právě tento nijak oblíbený sešit.

"Hmmm!" málem pochvalně zamumlal generál. "To je dobré, dobře robíš, keď plánuješ! Aj ja plánujem!" zareagoval jazykem, který byl stále ještě přibližně slovenštinou a ještě ne češtinou, což by úděl všech slovenských vojáků, kteří dlouhá léta sloužili v českých zemích.

"Co to tam tuna máš," najednou generál zabrousil pohledem na stolek vedle kancelářského stolu, kde stál rozhlasový přijímač.

"No to je rádio, soudruhu generále..." řekl nejistě Tomáš, protože by ho nikdy nenapadlo, že se ho někdy někdo zeptá na něco tak triviálního, nemluvě o tom, že zrovna generál.

"A na čo to tu máš?" ptal se generál jako by pocházel z jiného světa.

"No... na zprávy, soudruhu generále!" hledal Tomáš tu nejméně napadnutelnou odpověď. "Potřebuju vědět, co se děje ve světě... Abych nevypadal před vojáky hloupě, že nejsem aktuálně informovaný..."

"A čo to tam tuna máš?" ukazoval pro změnu na ledničku.

"No... to je lednička, soudruhu generále, v tom se chladěj věci...", připadal si Tomáš ve stále absurdnějším světě.

"Dobře, dobre...", pokyvoval hlavou generál, ale nebylo tak úplně jasné, že by souhlasil. "A čo máš toto tuná?" ukazoval na láhev od vína, která byla úplně bílá od vodního kamene, jak se z ní zalévaly květiny v kanceláři.

"To je na zalévání kytok, soudruhu generále, uklízečky na to dost zapomínají!" odpověděl popravdě Tomáš.

"Nojo...", řekl generál neurčitě a odešel.

Za půl hodiny volal Tomášův přímý nadřízený generál Skopeček: "Pojď sem okamžitě ke mně!" nevěstil úsečný tón nic dobrého.

Tomášovi nezbývalo než se zvednout a jít k němu.

Generál Skopeček na něj vyjel, když stál Tomáš ještě mezi dveřmi: "Jak si to představuješ?!" bylo s vysokou mírou pravděpodobné, že generál Pašan na něho něco žaloval.

"Jak si co představuju?" nenechal se Tomáš jen tak lehce zaskočit, protože si nebyl ničeho vědom.

"Nakupuješ maso v pracovní době!" šel hned k věci. "Ukládáš si ho do služební ledničky!" pokračoval dál. "Pouštíš si v pracovní době z rádia hudbu, protože asi

nemáš co dělat!" bylo už úplně jasné, odkud vítr vane. "A chlastáš přitom víno!"
nechal si generál Skopeček na konec.

Kristova noho! řekl si Tomáš už jen v duchu, protože nemělo cenu se před
přímým nadřízeným za těchto okolností bránit.

Ale netušil, že ho za to čeká nejen stranický trest, ale i odklad povýšení do vyšší
hodnosti.

Což bylo pro důstojníka ponížení

"Když chlastám, tak chlastám!" říkal si v duchu vzdorovitě Tomáš a bez ohledu,
ať přijde, kdo přijde, třeba se vrátí generál Pašan nebo přijde generál Skopeček,
vytáhl ze spodní zásuvky láhev vodky a otevřel ji.

Což bylo poprvé v životě, nikdy nepil sám, protože to považoval za nejtěžší
stupeň alkoholismu.

Který nemůže skončit jinak než ve cvokárně.

V horším případě sebevraždou.

Naštěstí až po jisté době.

Ale sotva si Tomáš nalil, ozvalo se zaklepání.

Tomáš udělal léty vojenské služby stereotypně nacvičený sebezáchovný pohyb,
ale bylo pozdě.

Ve dveřích však naštěstí stál s nějakými kumpány jeho první velitel major
Vrabčák, kterého Tomáš nazval Čurilou Plenkovičem, což se rychle ujalo a jako
přezdívkou mu zůstalo.

"Vidíte, soudruzi," otočil se Čurila ke dvěma důstojníkům, "tady jsou plody mé cílevědomé a usilovné výchovy! Všimněte si ta předvídavost!" ukázal na stůl. "Ještě můj bývalý podřízený ani neví, že přijdu, a už má na stole připravenou láhev!" sáhl naučeným pohybem pod plášť. "A tady je druhá!" položil úplně stejnou láhev vodky na stůl, protože jiná na trhu nebyla. "Pro jistotu, že by ti, Tomáši, došly zásoby," tak trochu smazal první dojem z Tomášovy chvály, jak ho vychoval. "Jsme tu v Táboře na nějakým docela zbytečným íemzetu, jako konečně vždycky tahle instrukčně metodická zaměstnán vypadají," vysvětloval Čurila, "takže jsme si řekli, že by nebylo tak úplně na škodu tě navštívit, když jsi udělal takovou nebeskou kariéru!" ukázal kamsi ke stropu.

Sotva si sedli, vzpomněl si Tomáš na cosi příslovečně podobného: "Když jsem sloužil v Kutný Hoře, nikdo neměl takovej čuch jako náš propagandista, nějakej kapitán Broumskej. Ten jak jsme votevřeli láhev, v tu ránu byl mezi dveřma. Vy jste proti němu, soudruhu majore," podíval se na Vrabčáka, "úplnej břídil, tomu neušla ani jedna právě votvíraná flaška. On taky neměl nic jinýho na práci, než takhle chodit mezi lidí, měl to ovšem ve funkčních povinnostech, takže mu nikdo nemohl nic vytknout..."

Čurila Tomáše hned přerušil: "Propagadisti to měli v armádě vždycky nejlepší, třeba při eventuálním převelení. Takovej propagandista jen zavřel hubu a měl funkci předanou."

"Ale je zajímavý," řekl Tomáš, "že tuhle funkci chce dělat stále míň a míň lidí. Tenhle Broumskej tvrdil, že se mu právě nejlíp politicky pracuje, když lidi chlastaj, protože jsou prej vnímavější jeho agitaci a propagandě, i když se prej na

druhé straně i nepříjemně šprajcujou, což může být i v některých případech nebezpečný... Jo, když jsem vzpomněl toho propagandistu Broumského, tak on měl nějakého kamaráda, finančáka, ona taky propaganda a prachy jdou slušně dohromady, a tihle dva maníci, když bylo po měnové reformě ve třiapadesátém, zas někde ucítili láhev, kterých asi muselo být víc, protože si potom najali fiakra a jezdili po olomouckém náměstí a skrz okolní vesnice a házeli mezi děti hrsti těch nových halířů a tříhalířů. Ona to taky nebyla žádná velká investice, rozhodil jsi obrovskou hrst a byla to koruna. Ten finančák toho měl nafasovanýho v takových ruličkách a celej ten happening financoval, protože Broumskej byl odjakživa škot. Měli jste vidět ten malér, jenže nevěděli, na co jim ten průšvih napasovat, o žádnou defraudaci nešlo, takže jim to kvalifikovali jako zneuctění socialistický měny, ale zabíjeli se tím tak dlouho, že přišla prezidentská amnestie a nebyli potrestaní ani kázeňsky, takže ten Broumskej v politickém aparátu přežil."

"Když mluvíš vo tý Šumavě," navázal na Tomáše jeden z oficírů, kteří přišli s Čurilou, "tak jsem si, nevím proč, vzpomněl na Zakarpatskou Ukrajinu, nebo chcete-li Podkarpatskou Rus. Kdysi prej prezident Beneš dostal od rozhlasovýho reportéra otázku, jak to vlastně bylo s jejím odtržením od Československý republiky. Pan prezident vyprávěl, že byl v prosinci třiačtyřicátého v Moskvě, aby podepsal smlouvu o spolupráci se Sovětským svazem. Stalin se ho přitom něco zeptal, prezident mu prej dobře nerozuměl a tak ze slušnosti řekl: Da! A tak jsme prý přišli o Podkarpatskou Rus..."

Jeden znalec místních poměrů, když tu story slyšel, strašně se rozčílil. Bylo to prej úplně jinak. Po skončení vojenských operací chodili mezi obyvateli političtí

pracovníci Rudý armády a rozdávali každému rusínskému občanovi kilo cukru. Všichni se museli podepsat na jakýsi sčítací arch. Byl to zároveň i souhlas s připojením k Sovětskému svazu. Říkalo se tam tomu sácharnyj plebiscit."

"Všimli jsme si, Tomáši, žes tu měl na návštěvě nějakýho generála...", vzpomněl si Čurila.

"Jo, na návštěvě," přiznal se Tomáš, "jebal mě tu jako psa! A hned na mě páchl, že tu chlastám..."

"A nechlastáš?" kývnul Čurila směrem ke stolu.

"Teď chlastám ze vzteku a hlavně z lítosti!" nalil si Tomáš plnou skleničku vodky, ale o tom, že možná přijde o další hvězdičku na nárameníčích pomlčel.

"My jsme radši zbaběle zdrhli a po hodině se k tobě znovu vrátili," kápnul božskou pro změnu Čurila.

"Co to bylo za genoše?" zeptal se druhý z oficírů.

"Generál Pašan," řekl Tomáš.

"To je ten, kterej má takovou zálibu ve vošklivejch ženskejch?" zeptal se Čurila.

"Říká se to vo něm," řekl opatrně Tomáš, nechtěl se před neznámými důstojníky pouštět na tenký led.

"Proč?" zeptal se zvědavě jeden oficír z Čurilova doprovodu.

"Miloši," identifikoval ho Čurila alespoň křestním jménem, protože se ani nepředstavili, "von prej tvrdí, že takový ženský jsou nejlepší..."

"Proč, proboha?" zeptal se znovu Miloš.

"Víš, jak jsou takový vošklivý ženský vodpočinitý?" řekl zálibně Čurila.

V Americe, tam je blaze

A bylo po listopadu 1989 a nebylo tak úplně po ptákách, jak se po každý revoluci nebo po jiných podobných dějinných událostech očekávalo, alespoň zatím. Tomáš k vlastnímu údivu stále stoupal strmě nahoru, protože se k moci dostali ti trochu rozumnější, alespoň taky zatím.

Hned v lednu 1990 přešel do Armádního uměleckého souboru.

I když zpočátku z toho byl paf!

Byly tu tři skupiny Občanského fora a on nedokázal dost přesně odhadnout, co která vlastně chce, pokud to členové těchto skupin věděli sami, neznal vůbec, co se děje v Praze, obecně v centru republiky vůbec.

Tomáš se pár týdnů rozhlížel a rozhodl se s touhle neprůhlednou revoluční situací přesně v den 90. narozenin prvního prezidenta Tomáš Garigue Masaryka 7. března skončit, a tak to všem taky předem slíbil.

Ten den si svolal všechny vedoucí uměleckých a technických skupin, tedy asi patnácti lidí.

Přišli, sedli si, nepřiliš nadšení.

Tomáš, jak to má při takových slezinách být, pustil herecky slzu z oka, poděkoval všem, že neodmítli jeho pozvání, protože je to poprvé v jeho životě, kdy mu tolik lidí přišlo blahopřát k jeho svátku.

A pokynul sekretářce, která přinesla víno a chlebíčky.

Začala neformální debata, při které se dohodli, že nemá smyslu se hádat, protože každý se dopouští nějakých chyb, a dívat se je nejlepší hlavně dopředu. A od té doby už všechno probíhalo sice v hektickém spěchu, ale zajímavě.

Tomáš se dočkal i svého životního snu dostat se do Ameriky.

Nebylo to hned. Ale od začátku trval na tom, aby lidé, kteří většinu času prožívali na cestách po českých a slovenských posádkách, se dostali do zahraničí. Byl to i jistý druh odměny za jejich uměleckou práci. Zvláště když finanční odměňování nebylo v kultuře nikdy valné.

Jak už byl Tomáš zvyklý, všechno dělal odvazně, i když jak jinak v revolučních dobách na blind. Zavolał k 2. lehkému obrněnému pluku americké armády v Norimberku. A nabídl jim, že budou-li připravovat nějakou slávu, třeba ples, že jim tam z Prahy přijedou zahrát. U tohoto pluku se skutečně jeho jazzband objevil už v dubnu. Udělali si tam dobré renomé. Tomáš tady především žasnul, jak Američané ctí tradice a dodržují nejrůznější ceremoniály věrněji než dosud u nás i na Východ od nás.

A že Američané na Tomášův jazzband nezapomněli, svědčilo další pozvání hned na příští rok, kdy skončila válka v Golfu. Stáli nejdřív čtyři minuty ticha za čtyři padlé americké vojáky v Zálivu. Byl tu i legendární generál Schwarzkopf, který pronesl spolu s dalším hodnostářem slavnostní projev. Tomáš tu byl jediný v cizí východní uniformě, a proto ho vyzvali, aby také něco řekl. V sále bylo dva tisíce lidí ve slavnostních uniformách, na stolečcích svítily zapálené svíčky, na sněhobílých ubrusech bylo prostřeno, na nich stříbrné příbory. A Tomáš šel k mikrofonu, aniž znal slovo anglicky. A říkal si jako v každé takové kritické

situaci: Kristova noho! Přece tady neuděláš Československu ostudu! A šel tedy statečně dál na pódium. A především se usmíval, protože Američané mají rádi, když se lidé usmívají. Vycenil zuby nalevo, vycenil zuby napravo. A nenapadlo ho nic jiného než zvolat: Vivat US - army! A zase vycenil zuby nalevo a vycenil zuby napravo, uklonil se a zmizel. Ozval se nečekaný bouřlivý potlesk provázený souhlasnými výkřiky, všichni vstávali ze židlí a tleskali stále víc, že generál Schwarzkopf musel jít znovu k mikrofonu, a jak se později Tomáš dozvěděl od tlumočnicka, všem přítomným dojatým a zároveň povzneseným hlasem řekl:

"Dámy a pánové, to byl nejkratší a nejvýstižnější projev v dějinách americké armády! A pana colonela Tomáše Náprstka zvu do Spojených států amerických na festival vojenských hudeb!"

Tomáš přiletěl s dirigentem jazzbandu na evropské letiště v Chicagu. Odtud se metrem snažili dojet do centra a najít hotel Four Seasons. Hledali hotel, o kterém věděli, že má čtyři věžičky. Konečně se všemi kufry a s kamerou na zádech se doplazili k hledanému útočišti. Několikrát jim sami od sebe zastavovali taxikáři, protože asi dlouho neviděli nějaké lidi se vláčet s obrovskými kufry po ulici. Před nimi byl monstrózní hotel, jeden z nejkrásnějších na světě a samozřejmě taky jeden z nejdražších. U vchodu stál nějaký miliardář ve stříbrné lišce, který se k jejich překvapení nabídl, že jim ty kufry odnese. Tomáš se té nabídky lekl, měl v jednom kufru plno autentických nahrávek orchestru, jazzbandu i řady folklorních skupin. Teprve později mu došlo, že muž ve stříbrné lišce je jenom hotelový nosič zavazadel.

Došli k recepci, Tomáš se představil a recepční je přivítala nadšeným zvoláním: "Jezusmaria! To je pro náš hotel obrovské potěšení! Vy jste tady první socialistický důstojník za éru existence našeho hotelu!"

Vyvezli je do 34. patra, kde měl každý samostatné apartmá po čtyřech pokojích, vanu, sprchový kout, narvanou ledničku vším možným, zkrátka prvotřídní luxus.

"Rudo," řekl Tomáš svému spolucestujícímu, "nejsem si jistej, jestli nakonec nebudeme muset tenhle hotel platit sami! Jestli jsme hosty nebo ne! Radši si vezmeme jen jeden pokoj!" propadli i s Rudolfem hrůze, že se z jejich platu do konce života nedoplatí.

Takhle se tedy dohodli a řekli, že jim stačí jen jedno apartmá. V recepci o tom nechtěli ani slyšet, že jsou hosty, a proto mají dvě apartmá. A oni zase, že jim stačí jen jedno apartmá. Tak je nakonec i umluvili.

Ale jen z jednoho důvodu, který se potom dozvěděli - mysleli si, že jsou homosexuálové.

Když se ubytovali, celí nadšení si pustili televizi, protože tam bylo možno volit jednašedesát programů, kdy u nás byly dva. Jak jinak, že si vybrali porno. Aby věděli, jak to dělají Američani a my v Evropě něco špatně. Ale pár minut poté unaveni po cestě usnuli. A tak si nevšimli malé poznámky PAY. Ráno za tu televizní noc museli zaplatit 120 dolarů. To bylo první americké překvapení.

Naštěstí druhý den už byli v péči hostitelů, přesněji hostitelky Marušky, která je nejdříve pozvala na pivo. Za chvíli se tam objevil jakýsi Petr, jen tak v košili, ačkoli byl prosinec, který měl už trochu vypito: "Jééé, kluci," zařval, když slyšel češtinu, "odkud jste přijeli?"

"Z Prahy, odkud jinud?" řekl Tomáš.

"No jo, to je jasný," sahal Petr hned do náprsní tašky, "tady máte každý sto dolarů!" už asi znal dost dobře české turisty na cestách.

Tomáš s Rudou za každou cenu chtěli zachovat svou hrdost: "Ne, to je dobrý," bránili se. "My máme dost peněz!" lhali ne příliš přesvědčivě.

"Nojo, co je to taky sto dolarů! Tak dobře," vysvětlil si to Petr po svém, "tak vám dám každému tisíc dolarů!" a jako muž činu začal hned vypisovat šeky. "Já jsem tady nejbohatší ze všech místních lidí!" neznělo to však jako by se vychloubal, ale naprosto přesvědčivě.

Tomáš si v duchu říkal, že teď je namazanej, pak vystřízliví a bude zle, bude chtít peníze zpět, a tak ho prostě raději odmítli. Ale když odešel, každý v kapse tu stovku dolarů našli, aniž přišli na to, jak jim ji tam dal.

Když přišla Maruška, která si jen tak odskočila, aby se prý upravila, nebo ještě něco víc, tak jim o Petrovi řekl: "Jo, ten je tady opravdu nejbohatší! Živí se velmi úspěšně hlavně makléřstvím! Ale i jinými věcmi, většinou počestnými. Má nejen hodně peněz, ale hlavně nemovitostí po celých Státech... A víte vy vůbec, co se tady říká, proč jsou Čechoslováci nejbohatší v Chicagu?" zeptala se jich

Pochopitelně oba, jak Tomáš, tak Rudolf, kroutili hlavou, že nevědí.

"Protože si ukládají peníze do bank!"

"No a?" řekli Tomáš a Ruda téměř jednohlasně, protože jim na tom nepřipadalo nic divného.

"Ale ještě jim nikdo neřekl, že si je mohou i také vybírat!"

Čurilova nečekaná přátelská návštěva

Sotva se Tomáš vrátil z Ameriky, kdo se neobjevil ve dveřích - Čurila Plenkovič:

"Nejen ty, Tomáši, děláš v novém režimu kariéru!" byl z něj cítit obvyklý alkohol, ale i sebevědomí.

"A kdo ještě?"

"Já!" převezl Čurila Tomáše dokonale.

"Jakou?" zeptal se Tomáš nevěřičně.

"Zabezpečuju vozovej park papalášů!"

"A dojedou vůbec někam?" nedokázal Tomáš zareagovat ironicky.

"Nějak ti, Tomáši, to tvý postavení vlezlo do hlavy!" naštvál se Čurila.

"Ani moc ne, pane majore, revoluce dále pokračuje," řekl Tomáš dost defetisticky, že to Čurilu zarazilo.

"Ty, Tomáši, přežiješ všechno!" pokoušel se Čurila věstit optimisticky.

"Dost o tom pochybuju... Hlavně ale, že jste na tom dobře vy, autoři!" vzpomněl si Tomáš nostalgicky, kde u jaké vojenské branže začínal.

"Člověk se má držet svého kopyta, Tomáši! Kdybys zůstal u autařů, takš stoprocentně přežil!" měl určitě Čurila pravdu.

"Jenže já měl rád kulturu, pane majore!"

"Já ti osobně, Tomáši, přece nic nevyčítám!"

"A co papaláši?" chtěl Tomáš raději odvést rozhovor někam jinam.

"Jo, zrovna jsem teď byl, Tomáši, u jednoho takovýho novýho hodnostáře, kterýho rehabilitovali, protože ho v osmašedesátym vyhodili z armády, a přitom jsem zjistil, jak je zvyk pořád železná košile. Zrovna tam do úmoru laborovali s tabulkami mírových počtů, však tuhle byrokracii znáš taky, když za tím šéfem přišla jeho sekretářka: Máte telefon, pane náměstku, volá generál Polák odněkud z Moravy... Ještě zmagořený z těch čísel se ten náměstek zvedl a šel k telefonu: Co chcete, soudruhu generále? zapomněl v ten okamžik co v zemi před pár měsíci historickýho proběhlo: Ježišmarjá, náčelníku, ozvalo se na druhém konci drátu zaúpění, ono se v Praze zase něco stalo?"

Tomáš se zasmál a sáhl do nejspodnějšího šuplíku stolu pro láhev.

"Nezasloužil jsem si ji moc brzo?" zeptal se Čurila.

"Já věřím, že mi ještě něčím zvednete náladu."

"Jo," napil se nedočkavě Čurila. "Zrovna včera jsem se dozvěděl, jak dva vysoce postavení generálové konečně pochopili, že se doba definitivně změnila," podíval se Čurila významně na Tomáše, "a tudíž jim nic jinýho nezbejvá, než se začít učit anglicky, že s ruštinou nevystačí. A protože vysoce postavení generálové mají samozřejmě větší možnosti," znovu se Čurila významně na Tomáše podíval, "zajistili si, aby je učila rodilá Angličanka. Všichni kolem pochopitelně napjatě očekávali první jazykový úspěchy těch vysoce postavených studentů. Příležitostí k tomu bylo dost, protože snad nikdy v historii nás nenavštívilo tolik zahraničních delegací, především zvědavců, jak hroznej byl ten bolševickej režim, nikdy se u nás ani nekonalo tolik recepcí, koktejlů a jiných podobných seancí. I když oba

zmínění využívali pro studium angličtiny téměř všechny svůj volný čas a za tu dobu se oba se svou učitelkou seznámili s mnohými pražskými pamětihodnostmi i zařízeními méně pamětihodnými, přesto si při setkání s cizinci nedovolili anglicky ani štěk. Ale přesto je možný na základě jejich aktivity zaregistrovat jeden zcela zjevný efekt: Když dotyčná Angličanka odjížděla do své vlasti, mluvila obstojně česky."

"Vidíte, pane majore, já kdybych měl čas, tak bych takovej kurz bral!"

"Tak se třeba seznam s nějakým rehabilitovaným vojákem ze Západu, a on tě anglicky naučí."

"Jestli bude mít vůbec chuť se se mnou bavit!"

"A proč ne? Jsou to normální lidi. Nedávno mi jeden z těch rehabilitovaných a povýšených do generálský hodnosti vyprávěl, jak bojovali ve francouzský armádě a že některý negativní důsledky se na něm objevují až nyní. Nejvíc si stěžoval, že jim tenkrát dávali do kávy brom, aby ztlumili jejich sexuální potřeby a hlavně jim nepřebírali jejich holky. - A představte si, rozhořčoval se ten starý novopečený generál, teď je mi přes osmdesát a začíná to bohužel účinkovat!"

"Mezi koho vy se, pane majore, nedostanete," poznamenal Tomáš ironicky.

"Ale jo, nedávno mě pozvali na jednu recepci a tam řekl americkéj ministr zahraničí našemu ministrovi obrany: - V Československu je dost složitá situace, že pane generále? Od našeho ministra obrany dostal pravděpodobně dost nečekanou odpověď - Víte, pane generále, že jsem si toho taky všiml?"

"Prej nemá moc rád tu americkou velvyslankyni..."

"Kdo?"

"No, náš ministr obrany."

"Tahle americká velvyslankyně Shirley Temple-Blacková, co hrála od pěti let ty dětský role, měla boxera s extravagantním jménem Gorby, kterýho po ní zdědil jeden z našich generálů. Jednou paní velvyslankyně pořádala jakési koktejl, na kterej přišli i sovětští diplomati přímo z jiný podobný akce. A tak pochopitelně připravenýmu jídlu k nelibosti hostitelky moc nedali. Druhý den se jeden ze sovětských diplomatů paní velvyslankyni za to omlouval, aby se nehněvala.

Ale to nic, reagovala velvyslankyně velkoryse, ale hned jedovatě dodala, on to sežral Gorby!

Sovětskej diplomat prej nic netuše zesinal: Proboha, von tady byl inkognito Michail Gorbačov?"

"Jak to, že se ten americkej pes dostal do rukou našeho generála?" byl zvědavý Tomáš.

"Protože si ho pro přísnost americkejch hygienickejch předpisů nemohla odvézt do Spojenejch států..."

"Vidíš, tohle jsem nevěděl," řekl Tomáš a znovu dolil obě skleničky, což Čurilu inspirovalo k dalšímu vyprávění.

"Nedávno naše vojenská delegace navštívila Finsko a generál Koutnej tu na spontánně vyprovokovaný soutěži zazářil i jako střelec ze všech možnejch pěchotních zbraní. Bylo vidět, že nám finští generálové a důstojníci závidí. Náš generál při gratulacích jen suše poznamenal: No, to byste museli ještě vidět naše důstojníky od útvarů, já jsem jenom náčelník stavební a ubytovací správy."

Já jsem z Kožlan od Rakovníka

Tomáš se zase od rána do noci nezastavil, měl pocit, že se mu život rozpadá do desítek a stovek činností. Sotva se vrátil ze Spojených států, hned odletěl se souborem na Sicílii, kde měli přes agenturu dojednány koncerty. Letěli speciálem a když přistáli v Palermu, Tomáš měl na sobě dlouhý fialová kabát, na hlavě velký klobouk, takže mu mohli závidět i sicilští mafiáni, a o to byl samozřejmě asi Sicilanům sympatičtější. I členové výpravy o něm po straně říkali, že vypadá jako opravdový mafiózo. Už když sestupoval po schůdkách letadla, zcela neomylně šli všichni vítající za ním a považovali ho za kmotra přilétající české squadry.

Na Sicílii se o soubor všichni velmi pečlivě starali. Tomáš měl pocit, že však Sicilané ani ty koncerty nijak zvlášť pro svůj styl života nepotřebují. Spíš to brali jako alibi, že tam přijel umělecký ansámbl, a tak byl důvod vydat nějaké finanční prostředky z palermského rozpočtu.

Když v palermském hudebním divadle měli koncert, Tomáš byl překvapený, že nikdo v sále se nesvlékl, všichni zůstali v kabátech. Důvod byl prozaický: Před týdnem tu šatnu vykradli. To byl asi důvod, že soubor stále provázeli karabiniéri.

Sotva skončili na Sicílii, měli koncert na ostrově Djerba, kam se ovšem dostat nebylo jednoduchý. Nakonec se našla jedna agentura, která byla ochotná všechno hradit za to, že budou propagovat turistický ruch na ostrově i ve vlastní zemi.

Horší byl už návrat zpět. Odlétali na Nový rok, kdy se nečekaně měnila letištní taxa a měli zaplatit 1800 dolarů. Přitom všichni peníze utratili. S letištní správou přitom nebyla kloudná řeč.

"Tomáši," řekl kapitán letounu, "ty je neznáš, ukázal kamsi k letištní budově, "můžeme tady zkejsnout pěkně dlouho!"

"Počkej, neděs se předem," snažil se sám pochlapit Tomáš, "já něco zkusím," pustil se jako už mnohokrát v životě na blind do letištní haly.

A když tak procházel halou, najednou slyší češtinu: "Jé, vy jste Češi! Dobrý den!" měl Tomáš radost, že tu alespoň může sdílet své problémy s krajany. "Kam cestujete?" zeptal se zvědavě.

"Do Prahy!"

"A kudy, prosím vás?" tvářil se zvědavě Tomáš.

"Do Říma, z Říma do Frankfurtu a odtud do Prahy," vysvětloval mu jeden muž z výpravy.

"A proč tak složitě?" kroutil Tomáš herecky hlavou.

"A jak jinak?" ozvalo se už víc lidí.

"Pojeďte se mnou!" nabídl jim Tomáš. "Já tady mám dopravní letadlo, nějaké místo se pro vás pár ještě najde!"

"Vy si děláte legraci, že tady máte dopravní letadlo," zapochyboval jeden z mužů.

"Tak se podívejte!" ukázal Tomáš na letištní plochu.

Když viděli tučko s československými znaky, už mu byli ochotni věřit víc.

"To není tak špatný nápad," začalo to skupinu Čechů zajímat.

"Ale je tu jedna podmínka," řekl raději Tomáš hned, aby věděli, na čem jsou.

"Potřebujeme půjčit osmnáct set dolarů, které vám na letišti hned vrátíme," vysvětlil jim, co se stalo.

Naštěstí nějaké dolary ještě měli a tak se to obešlo bez mezinárodní záplatky.

Sotva se Tomáš vrátil, už zase musel cestovat do německého Koblence, kde byla škola pro tzv. vnitřní řízení v bundeswehru. Je v krásném městě u soutoku Mosely a Rýna. Poblíž je na řece Mosele i nádherné městečko Leeb. Pozvali je tam na ochutnávku vína.

Byl srpen, vedro, přijeli na vinici, tam čekalo auto s chladícím zařízením, dvě děvčata v krojích, jedna jako královna, druhá princezna, v ruce číše, každému hned nalily, takže neměli šanci, že se neopijí. Hned poté se přesunuli do městečka a všichni měli pěkně v hlavě.

Když vystoupili z autobusu, šli kolem nádherného statku, kde byly otevřené dveře. Přes dvůr tam zrovna přebíhala asi pětaticetiletá krásná paní, taková udělaná selka, takže si Tomáš v té povznesené náladě neodpustil poznámku: "Tak to bych si tedy dal, ta by tedy stála za hřích!"

S Němkou to trhlo, nebyla pravděpodobně zvyklá na nějaké poznámky, nota bene v nějakém cizím jazyce.

Pokračovali dál do vinárny, kam je pozval místní starosta. Sedli si, chvíli čekali a brzy se ve dveřích objevila hlava městečka Leeb se ženou - právě tou z toho statku, která se Tomášovi tak líbila.

Sotva starosta pronesl pár uvítacích vět, přitočila se jeho manželka k Tomášovi a zašeptala mu do ucha: "Dobrý den! Já jsem z Kožlan od Rakovníka..."

"Tam se přece narodil prezident Beneš," vzpomněl si Tomáš.

"Sláva! Ale ten určitě nepokřikoval po ženách, že by stály za hřích," přimhouřila jedno oko, a tak bylo zřejmé, že jí Tomášova poznámka zas tak nevadila.